

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Daně z příjmů fyzických osob v České republice a v Polsku
Personal Income Taxes of the Czech Republic and Poland

Student: Michal Mrózek

Vedoucí bakalářské práce: prof. Ing. Jan Široký, CSc.

Ostrava 2012

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví

Zadání bakalářské práce

Student: **Michal Mrózek**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně
Specializace: 00 Účetnictví a daně
Téma: **Daně z příjmů fyzických osob v České republice a v Polsku**
Personal Income Taxes of the Czech Republic and Poland

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Teorie osobní důchodové daně
3. Charakteristika daně z příjmů v České republice a v Polsku
4. Výpočet daně z příjmů u vybraných poplatníků
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

BOEIJEN-OSTASZEWSKA, Ola, ed. *European Tax Handbook 2011*. Amsterdam: IBFD, 2011. 930 s. ISBN 978-90-8722-093-8.

FANTINI, Marco, ed. *Taxation Trends in the European Union. 2011 Edition*. Luxembourg: European Communities, 2011. 428 s. ISBN 978-90-79-19644-7.

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **prof. Ing. Jan Šíroký, CSc.**

Datum zadání: 25.11.2011

Datum odevzdání: 11.05.2012

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci včetně všech příloh vypracoval samostatně a uvedl v ní veškerou použitou literaturu.“

V Ostravě dne 25.4.2012

.....
Michal Mrózek

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Teorie osobní důchodové daně.....	6
2.1	Obecná charakteristika daní.....	6
2.1.1	Definice daně.....	6
2.1.2	Základní daňové pojmy	7
2.1.3	Funkce daní	9
2.1.4	Třídění daní	10
2.1.5	Optimální daňový systém.....	12
2.2	Osobní důchodová daň	14
2.3	Výnos daně	15
3	Charakteristika daně z příjmů fyzických osob v České republice a Polsku.....	19
3.1	Charakteristika daně z příjmů fyzických osob v České republice.....	19
3.1.1	Vývoj daně z příjmů v ČR.....	19
3.1.2	Předmět daně z příjmů fyzických osob v ČR v roce 2011	20
3.1.3	Stanovení daňové povinnosti v roce 2011.....	22
3.1.3.1	Daň stanovená paušální částkou	25
3.1.4	Spolupracující osoby	26
3.2	Charakteristika daně z příjmů fyzických osob v Polsku.....	26
3.2.1	Vývoj daně z příjmů fyzických osob v Polsku.....	27
3.2.2	Předmět daně z příjmů fyzických osob v Polsku v roce 2011.....	28
3.2.3	Stanovení daňové povinnosti v roce 2011.....	29
4	Výpočet daně z příjmů u vybraných poplatníků.....	33
4.1	Výpočet daně z příjmů fyzických osob v České republice.....	33
4.1.1	Rodina Sikorova	33
4.1.2	Rodina Mendreková	35
4.1.3	Pan Buryan	35
4.1.4	Pan Stebel	37
4.2	Výpočet daně z příjmů fyzických osob v Polsku	38
4.2.1	Rodina Sikorova	38
4.2.2	Rodina Mendreková	39
4.2.3	Pan Buryan	40
4.2.4	Pan Stebel.....	41

4.3	Komparace daně z příjmů fyzických osob v jednotlivých státech	42
4.3.1	Konstrukce daňového základu	42
4.3.2	Porovnání daně z příjmů fyzických osob na základě příkladů.....	44
4.3.2.1	Rodina Sikorova.....	44
4.3.2.2	Rodina Mendrekova.....	45
4.3.2.3	Pan Buryan.....	46
4.3.2.4	Pan Stebel.....	47
5	Závěr.....	49
	Použitá literatura.....	51
	Seznam zkratk	52
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	

1 Úvod

V současné době život každého jedince ovlivňuje stát a jeho politika, která je uplatňována v různých oblastech jeho působení. Mezi tyto oblasti patří také daňová problematika. Aby mohl stát dobře fungovat, je povinen obstarat finanční prostředky formou vybírání daní a dalšími způsoby k zabezpečení nezbytného financování (např. veřejné služby) a zodpovědného chodu státu. Dá se tedy souhlasit s tvrzením, že oblast daní patří k jedné z nejdůležitějších problematik ve fungování státu, neboť stát je na daních přímo závislý. Mnoho lidí považuje daně za jednu z největších přítěží, která je obírá o část příjmů. Tito jedinci nechápou, že jde o nutnou věc, jelikož do dnešní doby nebyl nalezen lepší systém financování tak složitého subjektu jakým je stát. Daně představují nezbytnou součást státního rozpočtu, ovšem otázkou zůstává, do jaké míry jsou nezbytné, aby byly zároveň spravedlivé a efektivní. Tomuto problému se věnuje řada teoretiků a ekonomů, kteří se snaží dojít k ideálnímu stavu přínosnému jak pro obyvatelstvo, tak pro celkovou ekonomiku státu.

Jedním z hlavních témat dnešní doby a podstatným nástrojem k financování je daň z příjmů fyzických osob, která se stala také tématem této bakalářské práce. Nutno podotknout, že daň z příjmů fyzických osob je podobně jako mnoho dalších daní velice pružnou, co se týče reformem. S příchodem a odchodem jednotlivých politických stran, které mají snahu prosadit své politické priority, se často mění její struktura a výše. Téměř každý rok dochází k určité reformě v oblasti této problematiky.

Cílem této bakalářské práce je srovnání daně z příjmů fyzických osob v České republice a v Polsku v roce 2011. Úkolem je poukázat na jednotlivé odlišnosti v oblasti struktury a výpočtu této daně a následná analýza rozdílů zdanění příjmů fyzických osob.

První část této bakalářské práce bude zaměřena především na teorii daně obecně. Budou vymezeny jednotlivé funkce, třídění daní a základní pojmy související s daňovou problematikou. Následně je kladen důraz především na osobní důchodovou daň.

V druhé části bude blíže specifikována samotná daň z příjmů fyzických osob u výše zmíněných států. Jak probíhal vývoj této daně, co je předmětem daně, vzorce pro výpočet a další základní informace z oblasti daně z příjmů fyzických osob. Hlavním východiskem pro tuto část byly daňové zákony a informace na stránkách ministerstva financí obou států. Poznatky z této kapitoly budou zohledněny v dalších částech bakalářské práce.

V praktické části budou počítány jednotlivé příklady na výpočet daně z příjmů fyzických osob u obou států a následný rozbor zjištěných výsledků.

V práci budou použity metody analýzy, komparace a syntézy.

2 Teorie osobní důchodové daně

Osobní důchodová daň je jednou z nejvýznamnějších složek příjmů veřejných rozpočtů. Ve většině zemí je považována za nejdůležitější. Je ji přisuzována největší míra komplexnosti a ekonomické efektivnosti. Je také podstatným nástrojem k ovlivňování chování daňových subjektů a zároveň tím celé ekonomiky. Tato daň bývá často kritizována pro svou progresivní povahu a zároveň poukazuje na neefektivnost vysokého zdanění vyšších příjmů. Vysoké mezní sazby u vyšších příjmů jsou kritiky vnímány jako destimulační. Odrazují daňové poplatníky od práce a jiné ekonomické činnosti a podporují je v preferování volného času a zdokonalování daňových úniků (Kubátová, 2010).

Tato kapitola je zaměřena nejprve na obecnou charakteristiku daní, později klade důraz na osobní důchodovou daň.

2.1 Obecná charakteristika daní

2.1.1 Definice daně

Daň je chápána jako jeden z příjmů veřejných rozpočtů (státní rozpočet, rozpočty krajů a obcí, státní fondy, Fond veřejného zdravotního pojištění, specifické transformační fondy). Příjmy veřejných rozpočtů je možno rozdělit na:

- daně,
- poplatky,
- půjčky.

Daň představuje povinnou, nenávratnou, zákonem určenou platbu do veřejného rozpočtu. Jedná se o platbu neúčelovou a neekvivalentní. Daň se v pravidelných časových intervalech opakuje (např. měsíční odvod daně z příjmů), nebo se může odvádět také nepravidelně na základě určitých okolností (např. daň dědická). Stát, který má pochopitelný zájem o bezproblémové vybírání daní od daňových subjektů, ošetřil tento proces vydáním příslušných zákonů. Neúčelovostí daně se rozumí skutečnost, že konkrétní daň nemá financovat určité vládní projekty, ale je součástí celkových příjmů veřejného rozpočtu, z kterého jsou financovány nejrůznější potřeby. Pokud jde o neekvivalentnost, tak ta pro poplatníka znamená, že nemá žádný nárok na protihodnotu ve výši odpovídající jeho platbě.

Poplatek je definován jako peněžní ekvivalent za služby poskytované veřejným sektorem. Poplatek má charakter účelový, dobrovolný, nepravidelný a nenávratný. Jako příklad je

možné uvést poplatek za povolení k podnikání. Jde o transakci mezi subjektem a státem, ve které subjekt dostává určitou konkrétní protihodnotu.

Půjčka představuje úvěrový příjem veřejného rozpočtu. Jde o návratnou, nepovinnou a nepravidelnou platbu účelového nebo neúčelového charakteru. Účelová v případě přijetí na financování určitého projektu, neúčelová zda-li ji vláda přijala k vyrovnaní deficitu státního rozpočtu. Na rozdíl od daně a poplatku je půjčka návratná s poskytnutím úroku. Veřejné půjčky se realizují především prostřednictvím upsání různých druhů dluhopisů (státní, obecní atd.) (Kubátová, 2010).

2.1.2 Základní daňové pojmy

Daňový subjekt

Jedná se o osobu právnickou nebo fyzickou, která je povinná ze zákona odvádět nebo platit daň. Dělí se na poplatníka a na plátce daně.

- **Poplatník** - fyzická nebo právnická osoba, jejíž příjmy jsou přímo podrobeny dani.
- **Plátce** - osoba, která pod vlastní majetkovou odpovědností odvádí správci daně daň vybranou od poplatníků nebo sraženou poplatníkům.

Za poplatníka se považuje osoba, která přichází o vlastní peněžní prostředky. Naopak plátce úbytek prostředků ve skutečnosti nepocítuje, plní roli zprostředkovatele, který odvádí pouze peníze vybrané od poplatníků.

Základ daně

Základem daně se rozumí předmět daně vyjádřený v měrných jednotkách a upravený podle zákona. Aby mohl být vyjádřen, je třeba přesně definovat a verifikovat předmět daně. Základ daně musí být vyjádřen v měřitelných jednotkách, např. v kusech nebo v peněžním vyjádření. Základ daně je zpravidla nutné definovat i časově. K tomu slouží tzv. zdaňovací období, které označuje časový interval, za který se stanoví základ a výše daně. U daní přímých je obvyklým zdaňovacím obdobím kalendářní rok, u daní nepřímých nejčastěji kalendářní měsíc, popř. čtvrtletí.

Objekt daně

Objekt daně představuje finanční hodnotu, na jejímž základě je uložena daňovému subjektu daňová povinnost. Často je také součástí názvů různých daňových zákonů jako např. zákon o daních **z příjmů**, zákon o dani **z přidané hodnoty** a další. Mezi základní typy objektu patří:

- příjem (důchod),
- spotřeba,
- majetek.

Předmět daně

Předmět daně jednoznačně vymezuje rozsah objektu zdanění zákonem. Tato definice má široké spektrum, proto je nutné ji doplnit o vynětí z předmětu daně. To ohraničuje předmět daně tak, že je jasně definováno, co do předmětu daně nepatří. Tím zvyšuje právní jistotu daňových subjektů. Osvobození od daně určuje část předmětu, který se do základu daně nezahrnuje a tím pádem se z něj nebude vybírat daň. Osvobození od daně může být úplné nebo částečné.

Sleva na dani

Sleva na dani je dalším významným prvkem daně. Sleva na dani snižuje výslednou vypočtenou daň. Rozlišuje se sleva na dani absolutní a relevantní. Absolutní sleva je dána pevnou částkou, která se odečítá od daně. Naopak u relevantní slevy se odečítá od výsledné daně určité procento. Dále mohou být ještě slevy standardní a nestandardní.

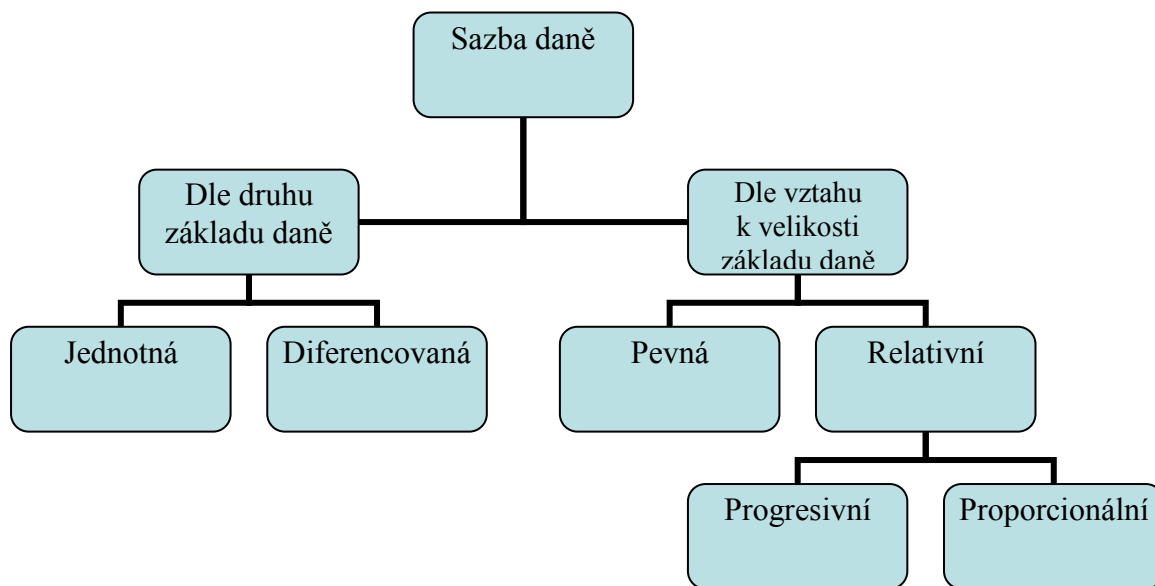
Odpočitatelné položky

Odpočitatelné položky představují určité zákonem vymezené položky, o které si daňový subjekt může snížit svůj základ daně a zároveň si tím sníží daňovou povinnost za zdaňovací období.

Daňová sazba

Daňová sazba je svým způsobem matematický postup, díky němuž se po dosazení a vypočítání zjistí výsledná daňová povinnost. Výsledná daň se v podstatě může vypočítat jakýmkoliv způsobem, většinou se používá pouze několik typů daňových sazeb, které znázorňuje schéma č. 2.1.

Schéma 2.1: Typy daňových sazeb

Zdroj: Vlastní zpracování podle Vančurová, Láchová (2010)

Jednotná sazba je stejná pro všechny typy a druhy předmětu konkrétní daně (např. daň z převodu nemovitosti).

Diferencovaná daň se liší podle druhu a kvality předmětu. Jako příklad lze uvést daň z přidané hodnoty, jejíž sazba se liší v souvislosti s předmětem daně.

Pevná sazba daně je vztažena k objemové jednotce základu daně. Nezáleží na peněžním ocenění základu daně. Jako příklad lze uvést jeden hektolitr piva.

Relativní sazba daně se používá v případě, kdy základ daně má hodnotový charakter. Ze základu daně se počítá podíl nebo určité procento a sazba může mít progresivní nebo proporcionální charakter.

2.1.3 Funkce daní

Daně se stávají nástrojem hospodářské politiky státu, požaduje se od nich mnohem více, než jen naplnit veřejné rozpočty. Moderní daně plní nebo mohou plnit celou řadu funkcí. Mezi ty nejdůležitější funkce patří:

- funkce alokační,
- funkce redistribuční,
- funkce stabilizační,
- funkce fiskální,
- funkce stimulační.

Funkce alokační se uplatňuje v případech, kdy tržní mechanismy nejsou schopny zajistit efektivnost v alokaci zdrojů (např. v případech nedokonalé konkurence, existence veřejných statků, externality). Daně mohou tento nedostatek korigovat a zabezpečit umístění prostředků tam, kde by se jich při tržní alokaci nedostávalo.

Funkce redistribuční vychází z toho, že rozdělení důchodů a bohatství, vzniklých fungováním trhu, je z hlediska občanů neakceptovatelné a považují jej za nespravedlivé. Proto daně zmírňují rozdíly v důchodech jednotlivých subjektů tím, že vyšší příjmy jsou zdaněny ve větším rozsahu.

Funkce stabilizační je součástí hospodářské politiky státu. Díky této funkci dochází ke zmírňování cyklických výkyvů v ekonomice k dosažení dostatečné zaměstnanosti a cenové stability. Daňový systém je tak schopen ovlivňovat agregátní národohospodářské ukazatele (cenová hladina, agregátní poptávka atd.).

Funkce fiskální je považována za nejdůležitější a také za historicky nejstarší funkci. Úkolem je získávání finančních prostředků do veřejných rozpočtů pro financování veřejných statků a veřejných potřeb. Daně jsou rozhodujícími příjmy veřejného rozpočtu. V České republice tvoří daně přibližně 91 % příjmů všech veřejných rozpočtů.

Funkce stimulační využívá toho, že daně jsou okolím vnímány jako újma a tak jsou ochotny udělat hodně proto, aby svou daňovou povinnost omezily. Proto stát poskytuje různé formy daňových úspor nebo naopak vystavuje daňové subjekty vyššímu zdanění, s cílem podpořit ekonomický růst nebo motivovat ke spotřebě určitých statků (Kubátová, 2010).

2.1.4 Třídění daní

Daně lze klasifikovat z různých hledisek. Důvodem ke klasifikaci může být potřeba určení významu nebo dopadu daní, potřeba hodnocení a další. Tato kapitola je věnována některým základním klasifikacím daní.

Základní klasifikace daní

Nejzákladnější klasifikace daní se odvíjí podle vazby na důchod poplatníka. Na základě toho se rozlišují:

- daně přímé,
- daně nepřímé.

Daně přímé odvádí poplatník příslušnému finančnímu orgánu na úkor svého důchodu a předpokládá se, že je nemůže přenést na jiný subjekt. Mezi ně patří daně z důchodu a daně majetkové.

Daně nepřímé, nazývané též daně ze spotřeby, jsou zahrnuty v ceně zboží či služeb placených poplatníkem při jejich koupi. Subjekt, který daň odvádí, ji neplatí z vlastního důchodu, ale přenáší tuto daň na jiný subjekt prostřednictvím zvýšení ceny. Mezi nepřímé daně patří daně ze spotřeby, daň z přidané hodnoty, ekologické daně a také cla.

Podle daňového zákona subjekt u daní přímých je nazýván poplatníkem, zatímco u daní nepřímých plátcem.

Metodika OECD

Pro možné srovnání daňových charakteristik mezi různými zeměmi slouží mezinárodní metodiky třídění daní, mezi ně patří také členění dle metodiky **OECD**. Klasifikace daní na základě OECD rozděluje daně do šesti hlavních skupin a dalších podskupin, které jsou uvedené v příloze č.1. Mezi hlavní skupiny patří:

- **daně z důchodů, zisků a kapitálových výnosů,**
- **příspěvky na sociální zabezpečení,**
- **daně z mezd a pracovních sil,**
- **daně majetkové,**
- **daně ze zboží a služeb,**
- **ostatní daně.**

Klasifikace podle OECD slouží zejména pro porovnání jednotlivých zemí, avšak neshoduje se s ekonomickými hledisky. Důležitým hlediskem je, zda jsou daně placeny podniky nebo domácnostmi a taky, zdali jsou placeny v pravidelných intervalech či nikoliv.

Třídění daní podle stupně progrese

Tato klasifikace je významná v souvislosti se spravedlností daně a dopadu na daňové subjekty. Aby bylo možné posoudit míru spravedlnosti zdanění, je vhodné vědět, v jaké výši zdaňují své příjmy jednotliví poplatníci s ohledem na výši jejich příjmů. Zda s výši důchodu roste i míra zdanění. Dle tohoto vztahu se daně rozlišují na:

- **proporcionální,**
- **progresivní,**
- **regresivní.**

Proporcionální - s růstem důchodu poplatníka míra zdanění zůstává stejná. Poplatník odvádí stále identické procento ze svého důchodu, bez ohledu na změnu důchodu.

Progresivní - s růstem důchodu poplatníka roste také míra zdanění. Poplatník je povinen po překročení určité důchodové hranice odvádět větší část ze svého důchodu jako daň (čím je důchod vyšší, tím je vyšší odvedená daň).

Regresivní - s růstem důchodu poplatníka míra zdanění klesá. Čím vyšší je důchod poplatníka, tím menší část svého důchodu odvádí jako daň, jestliže dosáhne určité hranice (Kubátová, 2010).

Pro lepší srozumitelnost problematiky klasifikace daní podle stupně progresu je uvedena následující tabulka č. 2.2, která znázorňuje zdanění příjmu podle jednotlivých druhů progresu.

Tabulka č. 2.2 Zdanění příjmu podle jednotlivých typů progresu

Výše příjmu	100 000 Kč		200 000 Kč	
Typ daňové sazby	Daňová sazba	Absolutní výše daně	Daňová sazba	Absolutní výše daně
<i>progresivní</i>	20 %	20 000 Kč	30 %	60 000 Kč
<i>proporcionální</i>	20 %	20 000 Kč	20 %	40 000 Kč
<i>regresivní</i>	20 %	20 000 Kč	15 %	30 000 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka znázorňuje změnu daňové sazby v souvislosti se změnou výše příjmu u jednotlivých typů a její dopad na absolutní výši daně. U progresivní daňové sazby je vidět, jak citlivě reaguje na změnu příjmů zvýšením daňové sazby a zároveň také dochází ke zvýšení absolutní daně. Přesně opačně reaguje na změnu příjmu regresivní daňová sazba. V případě proporcionální daňové sazby se nic nemění, nijak nereaguje na změnu příjmu.

2.1.5 Optimální daňový systém

Optimální daňový systém je základem úspěchu každého státu. Jestliže daňový systém má být úspěšný, měl by splňovat několik důležitých předpokladů. Jako jeden z prvních

moderních ekonomů přišel s touto myšlenkou známý anglický ekonom Adam Smith¹, který stanovil čtyři daňové kánony obsahující zásady:

1. spravedlnosti,
2. určitosti,
3. pohodlností placení,
4. úspornosti.

1. V jednotlivých státech by měli občané přispívat na výdaje na správu státu v rámci svých možností, tj. úměrně důchodu. Podle Smitha v rámci spravedlnosti by neměl být činěn rozdíl mezi jednotlivými druhy důchodů (renta, mzda, zisk).

2. Daň určena k platbě jednotlivcem by měla být jasně stanovena. Tím je myšlena doba splatnosti, způsob placení a výše, kterou má jednotlivec platit. Všechny tyto skutečnosti musí být poplatníkovi jasně stanoveny.

3. Každá daň by se měla vybírat s ohledem na poplatníka. Kdy a jak to poplatníkovi nejvíce vyhovuje.

4. Daň by měla být promyšlena a propracována na takové úrovni, aby obyvatel platil co nejméně nad to, kolik se skutečně dostaví z daně do státní pokladny.

Smith specifikuje také 4 zdroje neefektivnosti výběru daní a to zejména:

- vyžaduje-li výběr daně práci mnoha úředníků,
- pokud daň brání podnikání a odrazuje od určitých činností,
- exekuce mohou postihnout daňové subjekty tak, že je ekonomicky zničí,
- vybírání daně, pokud je spojeno s nepříjemnostmi.

Ačkoliv mnohé názory ekonoma Adama Smitha byly již vlivem vývoje ekonomické teorie a praxe překonány, jeho daňové kánony jsou aktuální dodnes. Mnoho významných současných ekonomů se na ně obrací ve svých pracích.

¹ Adam Smith (1723-1790) byl skotský ekonom a filozof, je považován za zakladatele moderní ekonomie a byl představitelem klasické ekonomické školy.

2.2 Osobní důchodová daň

Z historie

Osobní důchodová daň je z historického hlediska považována za poměrně mladou. Poprvé byla tato daň zavedena v roce 1799 ve Velké Británii k financování války proti Napoleonovi (Široký, 2008). Na začátku byly zdaňovány pouze zisky (na úrovni osob), později v roce 1803 byla daň rozšířena na všechny příjmy. Po válce proti Napoleonovi byla tato daň dočasně zrušena, ovšem vlivem zadlužení země a nedostatku veřejných příjmů došlo opět k jejímu zavedení. V ostatních vyspělých zemích se osobní důchodová daň objevila zejména koncem 19. a v prvních desetiletích 20. století. V Rakousko-Uhersku (tedy na území dnešní ČR) byla tato daň zavedena od roku 1849. Při vzniku osobní důchodové daně byly její sazby pouze několikaprocentní a týkaly se jen vysokých důchodů. Markantní rozdíl nastal v období mezi světovými válkami a zejména po 2. světové válce, kdy se tyto sazby neustále zvyšovaly. V některých zemích (např. USA) byly v 60. letech nejvyšší důchody zdaňovány více než 90% sazbou. Naopak pro osmdesátá léta je charakteristická snaha o snížení daňových sazeb. Daňové reformy v 80. a počátkem 90. let mění podíl daní přímých a nepřímých ve prospěch daní nepřímých. Jsou snižovány sazby maximální až o 10-20 procentních bodů. Zároveň s tímto trendem dochází k rozšíření základny osobní důchodové daně zrušením dosavadních daňových úlev, výjimek ze zdanění a některých odpočitatelných částek základu daně. To má vést k zjednodušení celého daňového systému. Osobní důchodové daně ve formě, která odpovídala potřebám tamějších tržních ekonomik, byly zavedeny počátkem 90. let i v postkomunistických zemích. Nahradily tím dosavadní systémy několika nekonzistentních daní z různých důchodů jednotlivců.

V České republice byla 1. ledna 1993 zavedena daň z příjmů fyzických osob. Cílem této daně je zdanění globálního důchodu každého jednotlivce tak, aby neexistoval rozdíl mezi zdaněním důchodů, pocházejících z různých zdrojů.

Obecný výpočet osobní důchodové daně

Obecně daňová povinnost vzniká následujícím postupem:

1. Nejprve se všechny zdanitelné důchody ze všech zdrojů sečtou, čímž vznikne tzv. hrubý upravený důchod.
2. Následně se od této částky odečtou úlevy ve formě odčitatelných položek a vznikne výsledný daňový základ.

3. Výsledný daňový základ se zdaní podle předpisu příslušnou daňovou sazbou a vznikne daňová povinnost.
4. Vypočtená daň se může ještě snížit o úlevy ve formě slevy na dani a výsledkem je daň, kterou je nutno uhradit (Kubátová, 2010).

Celý proces stanovení daňové povinnosti je ovšem mnohem komplikovanější. Do prvního bodu nepatří např. důchody, které nejsou předmětem daně a důchody, které jsou od daně zcela osvobozeny. Důchody se sčítají až poté, co byly upraveny podle pravidel pro jednotlivé druhy. Naproti tomu některé důchody jsou zdaňovány u zdroje srážkovou daní, zpravidla jednotnou sazbou, takže tato daň ztrácí charakter daně osobní.

2.3 Výnos daně

Osobní důchodová daň je jedním ze základních příjmů mnoha zemí, ale existují také země, kde tato daň není zavedena. Daň z osobních důchodů se v současné době neplatí v tzv. daňových oázách. Mezi ně patří Bahamy, Bahrain, Bermudy, Kuvajt, Saudská Arábie a další. Tyto země jsou naftovými velmocemi nebo patří mezi turistické ráje. Daň z důchodu tam nejsou nezbytnými zdroji příjmů veřejných rozpočtů. Tyto země se snaží pomocí daňové politiky udržet a přilákat investice a získat podporu pro rozvoj ekonomiky.

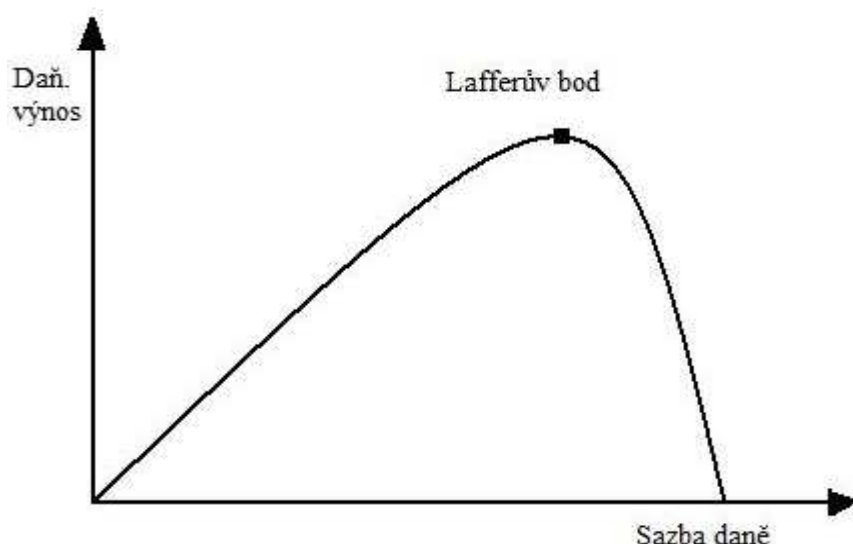
Na druhé straně je většina zemí, kde osobní důchodová daň je nezbytnou součástí veřejných příjmů. Mezi tyto země patří např. země Evropské unie. Každá země disponuje vlastním daňovým systémem, který se v mnoha případech liší od ostatních zemí. Konstrukce daně je, až na výjimky, plně v kompetenci jednotlivých států a záleží pouze na nich, jaký systém nastaví. Trochu omezujícím faktorem můžou být daňové systémy okolních států, které působí jako nepřímý regulátor. Pokud by tuto skutečnost stát ignoroval, mohlo by dojít k situaci, kdy se vlivem změny daňového systému budou daňové subjekty přesouvat do zahraničí (pokud tam budou pro ně výhodnější podmínky). V takovém případě se jedná o tzv. daňovou konkurenci či daňovou arbitráž. Jedním z podstatných faktorů, kterým se jednotlivé země od sebe liší, je výše a charakter daňové sazby, která má podstatný vliv na konečnou daň. Západní a severní členské státy mají tendenci přijmout vyšší maximální daňové sazby než východní členské státy. Do absolutní špičky patří Švédsko, Dánsko, Belgie či Nizozemsko. V těchto státech přesahuje maximální sazba osobní důchodové daně 50 %. Tyto země jsou také považovány za jedny z nejvyspělejších v EU. Ovšem daňová sazba není jediným faktorem ovlivňujícím výnos daně, existuje celá řada jiných faktorů, záleží na jednotlivých

systémech. Příloha č. 2 zobrazuje nejvyšší daňové sazby osobní důchodové daně v zemích EU (Fantini, 2011).

Lafferova křivka

Jedná se o křivku, která je konstruována na základě poznatků Artura Laffera. Křivka vyjadřuje závislost daňového výnosu na míře zdanění (efektivní daňové sazbě). Tato teorie je úzce spjata s preferencemi daňového poplatníka ve smyslu nahrazování volného času prací a naopak. Primárním poznatkem této teorie je, že maximální míra zdanění příjmů neznamena maximální výnos do veřejných rozpočtů. Rozlišují se dva extrémy – daňová sazba na úrovni 0 %, což znamená nulový daňový výnos, podobně jako zdanění na úrovni 100 %. Mezi těmito dvěma body se nachází optimum, které se nazývá tzv. Lafferův bod. V tomto bodě je daňový výnos maximální a zároveň je maximem konvexní křivky. Tuto situaci znázorňuje graf č. 2.4.

Graf č. 2.4 Lafferova křivka

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Kubátová (2010)

Na základě této teorie se stát může dostat do situace, kdy dvě diametrálně odlišné sazby budou znamenat stejný daňový výnos. Ovšem je jasné, že situaci, kdy je daňový výnos dosažen pomocí vyšší sazby, budou poplatníci vnímat mnohem citlivěji.

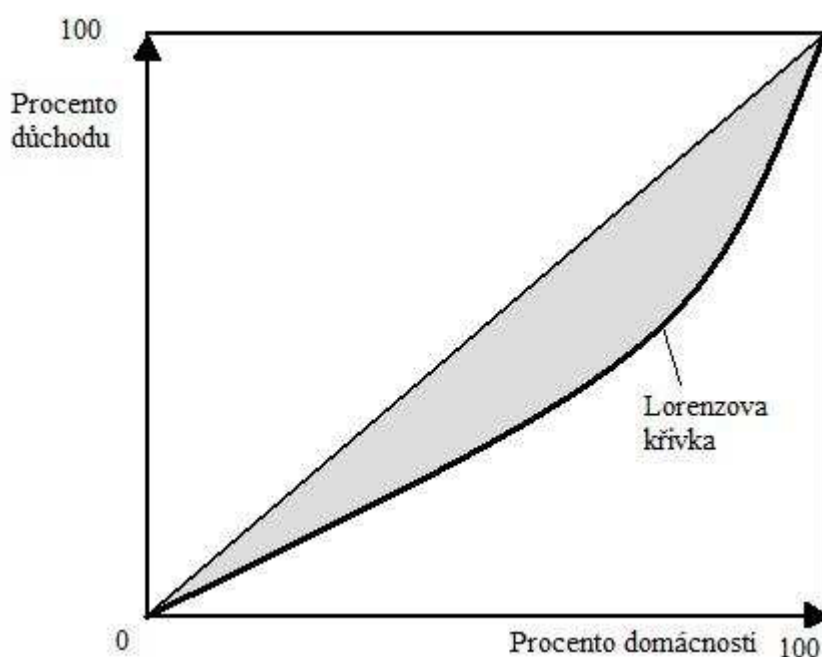
Hlavním omezením této teorie je stanovení Lafferova bodu, zejména proto, že se jedná o model, který je založen na historických faktech, zatímco ekonomika je neustále v pohybu. Tento bod se neustále mění vlivem různých faktorů na trhu. Jedná se tedy spíše o teoretický

model, v praxi omezeně využitelný. Přesto se o tento model opíral Donald Regan² a jeho poradci během velké daňové reformy v USA v 80. letech. Tento model lze použít pro simulaci výnosů jak fyzických, tak právnických osob.

Lorenzova křivka a Giniho koeficient

Lorenzova křivka a na ni navazující Giniho koeficient patří z hlediska dopadu daní na daňové subjekty k těm nejvýznamnějším. Zároveň jsou ve velké míře používány k měření příjmové nerovnosti. Americký ekonom Max O. Lorenz formuloval Lorenzovu křivku v roce 1905. Daňový systém v mnoha případech slouží k redistribuci příjmů a tento model umožňuje kvantifikovat změny v oblasti rozdělení příjmů ve společnosti v důsledku upravení daňových pravidel. Následující graf č. 2.5 zobrazuje Lorenzovu křivku.

Graf 2.5 Lorenzova křivka

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Kubátová (2010)

Na ose X je vyjádřeno procento domácností, na ose Y procento důchodu. Úhlopříčka vyjadřuje ideální Lorenzovu křivku (rovnost v rozdělení důchodu), naopak skutečná Lorenzova křivka zobrazuje odchylku od tohoto optimálního stavu.

² Donald Regan (1918-2003) byl v letech 1981-1985 ministrem financí USA a podílel se na zásadní daňové reformě zredukovat míry zdanění příjmů.

V praxi se dá z grafu vyčíst, že např. percentil spodních 30 % domácností představuje 20 % ekonomikou rozděleného důchodu, záleží pouze na parametrech konstruovaného grafu. Právě na tento model navazuje Giniho koeficient, který matematicky vyjadřuje nerovnoměrnost v rozdělení příjmů. Giniho koeficient je roven dvojnásobku odchylky od rovnosti a nabývá hodnot 0 až 1. V případě rovnoměrného rozdělení důchodu je roven nule. Jakmile se hodnota zvyšuje, tak se rozdělení důchodu stává více nerovnoměrné. Nevýhodou Giniho koeficientu jako nástroje pro měření nerovnosti v globálním světě je, že nerespektuje přímo průběh Lorenzovy křivky. Může tedy dojít k situaci, kdy dva státy mají odlišný průběh Lorenzovy křivky, ale Giniho koeficient mají stejný. Stejně tak může dojít v rámci reformy ke změně rozdělení příjmu ve společnosti, kdy dojde ke změně Lorenzovy křivky, ale velikost plochy vyjadřující Giniho koeficient zůstane stejná.

Důchodový a substituční efekt

Tato teorie má uplatnění nejen v daňové oblasti, ale také např. ve zkoumání chování spotřebitelů v ekonomii (Holman, 2008). V oblasti daně z příjmů se pomocí těchto efektů vysvětluje, proč došlo ke změně nabízeného množství práce v souvislosti s úpravou daňových pravidel.

- **O důchodovém efektu** se hovoří v situaci, kdy při zvýšení osobní důchodové daně dojde ke zvýšení nabízeného množství práce jednotlivcem. Poplatník si chce zachovat příjmy, které měl před zvýšením daní a proto je ochoten více pracovat.
- Naopak **substituční efekt** vyvolává u daňových poplatníků nechuť pracovat, protože dodatečná jednotka příjmů dosažená navíc je zdaňována vyšší daňovou sazbou. Poplatník se raději spokojí s nižším příjmem, než aby odváděl více na daních.

Obecně lze napsat, že důchodový a substituční efekt působí protisměrně a závisí pouze na individuální reakci každého poplatníka. Nelze tedy jednoznačně určit, zda v důsledku zvýšení daní budou daňoví poplatníci pracovat více nebo naopak méně.

3 Charakteristika daně z příjmů fyzických osob v České republice a Polsku

Daně z příjmů hrají velice důležitou roli v mnoha státech, mezi které patří také Česká republika a Polsko. Tyto daně představují základní příjmy do státního rozpočtu, bez kterých se stát neobejde. Tato daň se dotýká všech ekonomicky aktivních obyvatel. Právě z tohoto důvodu je také značným politickým nástrojem. Daně z příjmů v České republice a Polsku se člení na daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob. Tato kapitola je věnována dani z příjmů fyzických osob těchto dvou zmíněných států.

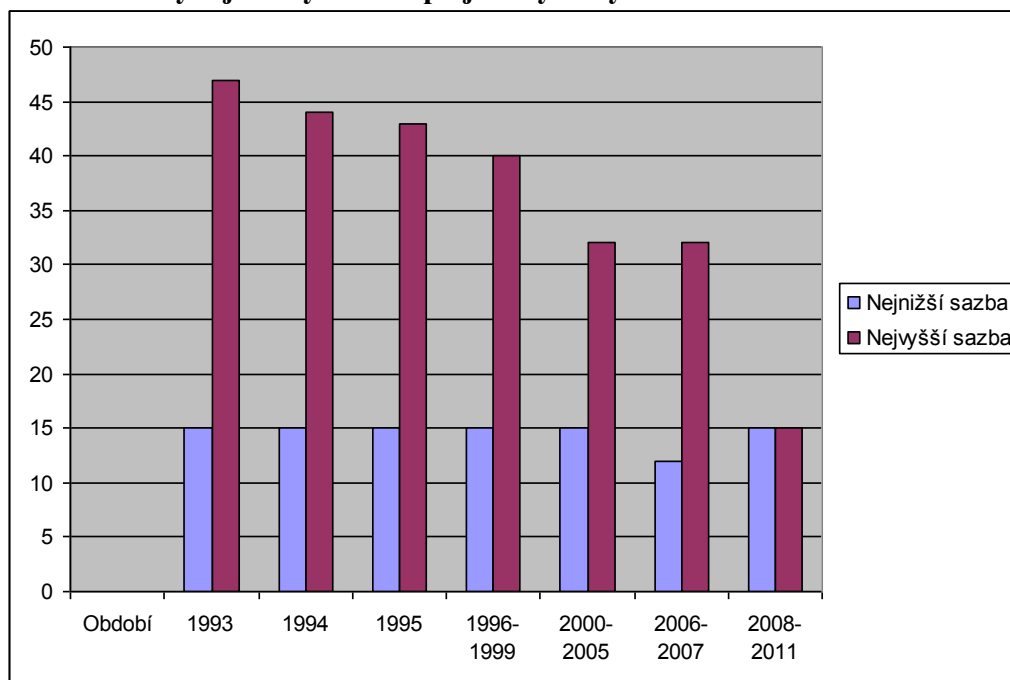
3.1 Charakteristika daně z příjmů fyzických osob v České republice

Daň z příjmů fyzických osob v České republice je po DPH a spolu s daní z příjmů právnických osob nejdůležitějším zdrojem příjmů do státní pokladny. Na tuto daň je kladen velký důraz z důvodu dopadu na obyvatelstvo. V České republice je daň z příjmů fyzických osob asi nejsložitěji konstruovanou daní v celém daňovém systému. Na tuto daň jsou kladeny vysoké požadavky. Konstrukce daně je složitá z několika důvodů. Má zohledňovat sociální postavení poplatníků a zároveň umožnit redistribuci vytvořeného důchodu od osob s vyššími příjmy k osobám s nižšími příjmy. Svými konstrukčními prvky má za úkol přispět k tomu, aby se poplatník choval v souladu se stanovenými prioritami společnosti. K tomu slouží osvobození od daně, různé odpočty od základu daně, slevy na dani a další.

3.1.1 Vývoj daně z příjmů v ČR

Po revoluci v roce 1989 došlo v České republice k mnoha významným změnám jak politickým, tak ekonomickým. Tyto změny se dotkly také daňové problematiky. Po rozpadu Československa v roce 1993 začal platit nový daňový systém. Česká republika po vzoru vyspělých západoevropských ekonomických tržních systémů zavedla tři základní daňové kanály - spotřební daně, daň z příjmů a příspěvky na sociální zabezpečení. Daně z příjmů jsou upraveny zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“), který obsahuje daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob. Důležitou roli při stanovení výše daně hraje daňová sazba, která se často vlivem politických či jiných aspektů mění. Graf č. 3.1 znázorňuje vývoj daňové sazby za období 1993-2011.

Graf č. 3.1 Vývoj sazby daně z příjmů fyzických osob v letech 1993-2011 v ČR

Zdroj: Vlastní zpracování dle materiálu Ministerstva financí ČR

Z tabulky je patrné, že v letech 1993-2007 dominovala v České republice progresivní daňová sazba. V roce 2008³ přišla zásadní reforma, kdy došlo ke změně na jednotnou daňovou sazbu, která platí dodnes. Daňová sazba pro rok 2011 je ve výši 15 %.

3.1.2 Předmět daně z příjmů fyzických osob v ČR v roce 2011

Vzhledem k tomu, že příjmy fyzických osob jsou velmi různorodé a podstatně se od sebe liší, rozlišuje ZDP několik kategorií předmětu daně z příjmů. Mezi základní kategorie příjmů fyzických osob patří:

- a) příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky § 6,**
- b) příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti § 7,**
- c) příjmy z kapitálového majetku § 8,**
- d) příjmy z pronájmu § 9,**
- e) ostatní příjmy § 10.**

Za poplatníky daně z příjmů fyzických osob se považují všechny fyzické osoby. Tyto fyzické osoby se dělí do dvou skupin, na daňové rezidenty a nerezidenty. Daňový rezident má na území České republiky trvalé bydliště nebo zde pobývá alespoň 183 dní v průběhu kalendářního roku. Všechny jeho příjmy bez rozdílu odkud plynou (ze zahraničí nebo z ČR)

³ Od roku 2008 se daňová sazba používá na tzv. super hrubou mzdu, což znamená, že uvedená 15% sazba je pouze nominální, ale efektivní sazba je vyšší.

budou podléhat dani z příjmů fyzických osob. Naopak u daňového nerezidenta dani z příjmů fyzických osob podléhají pouze příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky. Zdaňovacím obdobím u daně z příjmů fyzických osob je kalendářní rok a termín podání daňového přiznání je standardně do 1. dubna.

Pro účely daně z příjmů fyzických osob se za příjem považují peněžní příjmy, nepeněžní příjmy a také příjmy dosažené směnou. V souvislosti s nepeněžním příjmem je vhodné si připomenout, že nepeněžní příjem, aby mohl být zdaněn, musí se ocenit. Toto ocenění se uskutečňuje podle zákona o oceňování majetku, pokud tedy zákon o daních z příjmu nestanoví jinak. Ovšem vymezit příjem je velice složité, obecně lze uvést, že za příjem se považuje vše, čím dochází ke zvýšení majetku poplatníka.

Kromě příjmů, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob, se rozlišují ještě příjmy, které nejsou předmětem daně a příjmy, které jsou od daně osvobozeny. Tyto příjmy se tedy nezahrnují do základu daně a nebude se z nich odvádět daň. Mezi příjmy, které nejsou předmětem daně, patří např. příjmy z dědictví, přijaté úvěry, půjčky a další. Naopak mezi příjmy, které jsou od daně osvobozeny, je možno uvést sociální příjmy, náhrady škody, pojistná plnění, některé příjmy z prodeje majetku a mnoho dalších. Nutno poznamenat, že zákon rozlišuje celou řadu výjimek ze základních pravidel v oblasti předmětu daně, které je třeba mít na paměti.

Smyslem rozdělení předmětu příjmů do pěti kategorií je skutečnost, že každá kategorie je hodnocena jednotlivě a následně jsou získávány tzv. dílčí základy daně, které jsou podkladem pro zjištění daňové povinnosti. V tabulce číslo 3.2 jsou uvedeny jednotlivé celkové dílčí základy daně z příjmů fyzických osob podle § 6-10 ZDP v letech 2005-2008.

Tabulka č. 3.2 Celkové dílčí základy daně z příjmů fyzických osob v České republice v letech 2005-2008 v tis. Kč

	2005	2006	2007	2008
Dzd §6 (záv. činnost)	148 638 285	153 253 249	172 108 345	417 573 416
Dzd §7 (podnikání)	92 151 479	103 436 372	109 097 081	196 597 609
Dzd §8 (kap. majetek)	1 253 293	1 088 696	1 341 426	11 116 489
Dzd §9 (pronájem)	10 483 707	11 210 813	11 876 678	18 831 942
Dzd §10 (ost. příjmy)	4 654 915	4 977 045	5 359 059	12 687 814

Zdroj: Vlastní zpracování dle Ministerstva financí ČR

Z tabulky je patrné, že jednotlivé dílčí základy daně se v letech 2005-2008 postupně zvyšovaly. Rapidní rozdíl nastal v roce 2008 oproti roku 2007, následně je vysvětleno, proč tomu tak bylo.

V roce 2008 vstoupila v platnost reforma zákona, kde se změnil koncept daně z příjmů fyzických osob, místo progresivní daňové sazby začala platit jednotná sazba ve výši 15 %. S touto změnou přišla i změna výpočtu daňového základu. Do roku 2007 se daň počítala z hrubé mzdy snížené o sociální a zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem. Od roku 2008 je do základu daně zahrnuto sociální a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem, tzv. „superhrubá mzda“. Celkové výnosy do státního rozpočtu z těchto dílčích základů daně činily v roce 2008 celkem 94 957 000 tis. Kč.

3.1.3 Stanovení daňové povinnosti v roce 2011

V této části je vysvětlen jednotlivý postup při stanovení daňové povinnosti fyzických osob v České republice v roce 2011. Všechny příjmy jsou rozděleny do několika odděleně posuzovaných částí, tzv. pěti dílčích základů daně. Otázkou zůstává, proč je nutné, aby

základní typy příjmů tvořily tyto dílčí základy daně. Odpovědí je, že jednotlivé druhy příjmů mají odlišné využití. Smyslem zdanění příjmů je postihnout pouze disponibilní důchod, tedy ten, který zůstane poplatníkovi k využití. U každého typu příjmu je nutné odděleně stanovit pravidla, podle kterých se tento příjem sníží o výdaje, které jsou uznány jako nutné. První dva dílčí základy daně představují příjmy plynoucí z činnosti, a to z pravidla ze soustavné činnosti. Pro převážnou většinu lidí se jedná o tu nejdůležitější součást celoživotního důchodu. Další dílčí základy daně představují příjmy plynoucí z majetku. V posledním dílčím základu daně se nachází všechny ostatní druhy příjmů.

Dílčí základ daně ze závislé činnosti a funkčních požitků

U závislé činnosti je dílčím základem daně tzv. „superhrubá mzda“, která se vypočítá následovně: Superhrubá mzda = Hrubá mzda x 1,34 (sociální a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem). Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem je v roce 2011 ve výši 25 %, zdravotní pojištění je ve výši 9 %.

Dílčí základ daně z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti

U příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti se dílčí základ daně stanoví jako rozdíl mezi příjmy a výdaji. Poplatník ovšem může využít možnosti uplatnit výdaje procentem z příjmů ve výši 30 %, 40 %, 60 %, 80 %, záleží na charakteru podnikání.

Dílčí základ daně z pronájmu

Dílčí základ daně tvoří příjmy snížené o výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Rovněž se poplatníkovi naskýtá příležitost uplatnit výdaje procentem z příjmů ve výši 30 %. Zvolený způsob uplatňování výdajů musí poplatník použít u všech příjmů v tomto dílčím základu daně.

Dílčí základ daně z kapitálového majetku

Dílčí základ daně u příjmů z kapitálového majetku tvoří pouze příjmy z této činnosti. V rámci příjmů z kapitálového majetku nelze uplatnit žádné výdaje, o které by se snížil dílčí základ daně. Převážná část příjmů z kapitálového majetku tvoří samostatné základy daně a zdaňují se srážkovou daní přímo u zdroje.

Dílčí základ daně u ostatních příjmů

U ostatních příjmů se dílčí základ daně skládá ze všech zdanitelných příjmů, které nebyly zachyceny v předchozích dílčích základech daně, snížené o prokázané výdaje nutné k dosažení těchto příjmů. U příležitostných příjmů ze zemědělské výroby je možné uplatnit výdaje ve výši 80 % z příjmů. Pouze v tomto specifickém případě je možná v jednom dílčím

základu daně, kombinace výdajů paušálem a výdajů v prokázané výši (Vančurová, Láchová, 2010).

Obecný výpočet daňové povinnosti v ČR v roce 2011 znázorňuje tabulka č 3.3.

Tabulka č. 3.3 výpočet daňové povinnosti v roce 2011

Součet všech dílčích základů daně (§ 6 - § 10)
- Odčitatelné položky
= Základ daně po odpočtech (zaokrouhlený na 100 Kč dolů)
x 0,15
= daň
- slevy na dani
= daňová povinnost nebo daňový bonus

Zdroj: Vlastní zpracování

Jestliže součet dílčích základů daně, kromě toho nejdůležitějšího (dílčí základ daně ze závislé činnosti a funkčních požitků), vychází v záporných číslech, pak toto „minus“ lze kompenzovat velikostí dalších dílčích základů daně, ale s jedinou výjimkou, a to dílčího základu daně ze závislé činnosti a funkčních požitků. Platí pravidlo, že základ daně z příjmů fyzických osob nesmí být nižší než dílčí základ daně ze závislé činnosti a funkčních požitků. Pokud poplatníkovi zbude „minus“ při tvorbě základu daně, potom ho vykáže jako daňovou ztrátu, o kterou si může v následujících obdobích snížit součet dílčích základů daně, s výjimkou dílčího základu daně ze závislé činnosti a funkčních požitků.

Od základu daně se odečítají odčitatelné položky, tzv. odpočty od základu daně. Od základu daně lze odečíst úroky zaplacené ve zdaňovacím období z úvěru na bytové potřeby. Jako příklad je možno uvést: výstavba domu, koupě rodinného domu či bytu, koupě pozemku, údržba a změna stavby bytu či rodinného domu, splacení úvěru nebo půjčky použitých na financování bytových potřeb. Dále lze odečíst hodnotu darů poskytnutých organizacím dle ZDP. Poplatník si může odečíst příspěvek na jeho penzijní připojištění se státním příspěvkem sníženým o 6 000 Kč, nejvýše však do 12 000 Kč za zdaňovací období. Dále lze odečíst hodnotu životního pojištění placené poplatníkem ve výši maximálně 12 000 Kč za dané období. Poplatník si může odečíst členské příspěvky placené odborové organizaci, úhrady za zkoušky ověřující další vzdělávání, darování krve ve výši 2 000 Kč a další.

Po odpočtu odčitatelných položek od součtu dílčích základů daně je získán základ daně po odpočtech, který je nutno zaokrouhlit na celé stokoruny nahoru. Následně se vynásobí sazbou daně platnou pro rok 2011, tedy 15 % a tím se získá daň.

Výslednou daň je možno snížit o slevy na dani. V následující tabulce č. 3.4 jsou uvedeny základní slevy na dani podle ZDP.

Tabulka č. 3.4 Slevy na dani v roce 2011

Sleva na dani	Výše slevy 2011
Na poplatníka	23 640 Kč
Na poplatníka – starobního důchodce	23 640 Kč
Na dítě	11 604 Kč
Na dítě – držitele průkazu ZTP	23 208 Kč
Na vyživovanou manželku/manžela	24 840 Kč
Na vyživovanou manželku/manžela – držitele průkazu ZTP	49 680 Kč
Invalidita I. a II. stupně	2 520 Kč
Invalidita III. stupně	5 040 Kč
Držitel průkazu ZTP/P (i bez důchodu)	16 140 Kč
Student	4 020 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle ZDP

Po odečtení slevy (slev) na dani se získá výsledná daňová povinnost nebo daňový bonus. Na daňový bonus má právo poplatník, který uplatňuje slevy na dítě a jeho daňová povinnost po odečtení slev se dostane do záporných čísel. Poplatník může daňový bonus uplatnit, pokud jeho výše činí alespoň 100 Kč, maximálně však do výše 52 200 Kč ročně.

3.1.3.1 Daň stanovená paušální částkou

Poplatníkovi, který má příjmy z podnikání, se naskýtá příležitost stanovit daň paušální částkou, musí však splňovat určitá kritéria. Do těchto příjmů z podnikání patří příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, příjmy ze živnosti a příjmy z jiného podnikání podle zvláštního právního předpisu. Poplatník nesmí zaměstnávat žádné své zaměstnance a výše jeho příjmů nesmí přesáhnout 5 000 000 Kč za 3 předcházející zdaňovací období. Nesmí být účastníkem sdružení, které není právnickou osobou. Pokud tato kritéria poplatník splňuje, může požádat správce daně o stanovení daně paušální částkou. V žádosti uvede předpokládané příjmy a předpokládané výdaje k těmto příjmům a další potřebné

náležitosti ke stanovení daně. Na základě těchto informací správce daně stanoví daňovou povinnost poplatníka.

3.1.4 Spolupracující osoby

Poplatník, který má příjmy z podnikání nebo ze samostatně výdělečné činnosti, má možnost rozdělit své příjmy a výdaje mezi spolupracující osoby. Mezi spolupracující osoby si může zvolit druhého z manželů nebo jiné osoby žijící v domácnosti s poplatníkem. Jestliže spolupracuje s druhým z manželů, může si příjmy a výdaje dosažené z podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti rozdělit maximálně v poměru 50:50 a zároveň částka připadající na druhého z manželů, o kterou příjmy přesahují výdaje, nesmí přesáhnout 540 000 Kč po celé zdaňovací období. V případě spolupráce manžela (manželky) a ostatních osob žijících s poplatníkem v domácnosti se příjmy a výdaje rozdělují maximálně v poměru 70:30 a částka, o kterou příjmy přesahují výdaje, smí činit nejvýše 180 000 Kč po celé zdaňovací období. Příjmy a výdaje nelze uplatňovat na děti až do ukončení jejich povinné školní docházky a na děti, na které poplatník využívá daňové zvýhodnění nebo na manželku, na kterou poplatník uplatňuje slevu na dani.

Převedením části příjmů na spolupracující osoby mají tyto osoby nárok na různé formy daňových zvýhodnění, na které by jinak nárok neměly. Naopak poplatník převedením těchto příjmů může ušetřit na sociálním pojištění. Spolupracující osoby jsou velice výhodné při progresivní daňové sazbě, díky kterým může poplatník ušetřit na dani nemalé částky. V České republice momentálně dominuje jednotná sazba daně, ovšem není vyloučeno, že se to nemůže v brzké době změnit a spolupracující osoby budou mít mnohem větší význam.

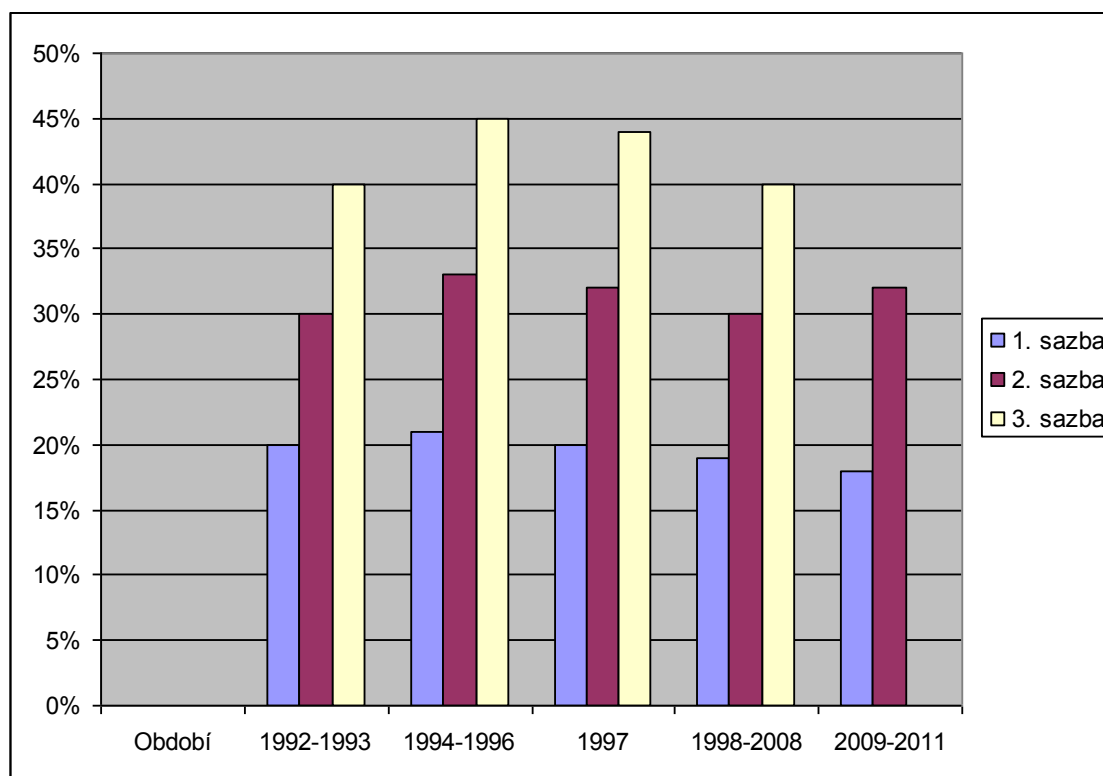
3.2 Charakteristika daně z příjmů fyzických osob v Polsku

Daň z příjmů fyzických osob v Polsku je stejně jako daň z příjmů právnických osob součástí daní z příjmů. Tato daň se vztahuje na všechny příjmy fyzických osob a patří do kategorie přímých daní. V Polsku je kladen na tuto daň velký důraz, neboť je nedílnou součástí státního rozpočtu. Nutno poznamenat, že po DPH je druhým největším příjmem do státní pokladny. Polskou měnou je zloty, ačkoliv v polských daňových zákonech je celá řada omezení uváděna v eurech.

3.2.1 Vývoj daně z příjmů fyzických osob v Polsku

Podobně jako v bývalém Československu tak i v Polsku došlo na přelomu roku 1989 ke změně režimu. Konečně bylo přípustné zakládat soukromé firmy, nadešla ta správná doba k zavedení daňové reformy. Stát byl v tomto období v těžké situaci a změny nesměly ve velké míře ovlivnit státní rozpočet. První zákon o dani z příjmů fyzických osob v Polsku byl schválen v roce 1991. V prvních letech po schválení zákona panoval v Polsku obrovský chaos. Tamější lidé brali tuto daň jako trest, až později si začali uvědomovat její smysl. Téměř každý rok docházelo k různým novelizacím zákona. Často se měnila daňová sazba. V následujícím grafu č. 3.5 je znázorněn její vývoj v jednotlivých obdobích.

Graf č. 3.5 Vývoj daňové sazby v Polsku v letech 1992-2011

Zdroj: Vlastní zpracování dle materiálu Ministerstva financí Polska

Z grafu je patrné, že v Polsku již od začátku po schválení zákona dominovala progresivní daňová sazba, která je aktuální dodnes. Do roku 2009 se rozlišovaly 3 daňové sazby, záleželo na výši příjmů poplatníka. Čím vyšší příjem, tím vyšší daňová sazba po překročení určité hranice. Od roku 2009 platí v Polsku pouze 2 daňové sazby. Nejvyšší daňové sazby převládaly v letech 1994-1996 ve výši 21 %, 33 % a 45 %. Momentálně v Polsku platí sazby pouze dvě ve výši 18 % a 32 %. Sazba 18 % je vůbec nejnižší sazbou v celé historii po zavedení daňového zákona.

3.2.2 Předmět daně z příjmů fyzických osob v Polsku v roce 2011

Daň z příjmů fyzických osob se vztahuje na všechny příjmy dosažené v průběhu jednoho roku s výjimkou těch, které jsou osvobozené od daně z příjmů nebo jsou zásadně nezdanitelné. Zákon rozlišuje několik základních kategorií příjmů fyzických osob, mezi které patří:

- a) příjmy ze služebního poměru, pracovního poměru, včetně družstevního pracovního poměru, členství ve výrobním zemědělském družstvu nebo jiném družstvu, které se zabývá zemědělskou výrobou, důchod nebo renta,**
- b) příjmy ze samostatně výdělečné činnosti,**
- c) příjmy z mimozemědělské podnikatelské aktivity,**
- d) příjmy ze zvláštního odvětví zemědělské výroby,**
- e) příjmy z nájmu, podnájmu, pronájmu majetku,**
- f) příjmy z kapitálového majetku,**
- g) úplatný prodej,**
- h) ostatní příjmy.**

Do příjmů ze závislé činnosti patří všechny druhy odměn a výhod ve formě věcného plnění bez ohledu na platební zdroje. Do těchto příjmů lze zahrnout základní plat, příplatek za práci přesčas, různé bonusy, proplacení nevyužité dovolené, hodnotu bezplatných služeb a další.

Obecně se daň vybírá ze součtu příjmů ze všech uvedených kategorií sníženého o výdaje na dosažení těchto příjmů a po zohlednění odpočtů. Nicméně je třeba si pamatovat, že některé příjmy jsou zdaněny přímo u zdroje srážkovou daní (Boeijen-Ostaszewska, 2011).

Poplatníkem daně z příjmů fyzických osob jsou všechny fyzické osoby dosahující určitých příjmů. Fyzické osoby, které mají na území Polska bydliště, zdaňují veškeré své příjmy v Polsku bez ohledu na místo vzniku těchto příjmů. Za tyto osoby se považují:

- osoby, které přebývají na území Polska déle jak 183 dní za zdaňovací období,
- osoby, které mají na území Polska osobní nebo hospodářské zájmy.

Fyzické osoby, které nemají na území Polska bydliště, zdaňují pouze příjmy, které dosáhly na území Polska. Tyto zásady jsou podobné jako v České republice. Manželé v Polsku mají možnost zdaňovat své příjmy společně, pokud splňují určitá kritéria nalézající se v zákoně a písemně o to požádají příslušný finanční úřad.

Daňové přiznání se podává do 30. dubna následujícího roku. V Polsku rozlišují pět daňových přiznání, tzv. PITY. Jsou to jednotlivé formuláře, které poplatníci vyplňují s ohledem na charakter svých příjmů.

Daň z příjmů fyzických osob je nezbytnou součástí příjmů do státního rozpočtu. Pro Polsko to platí obzvláště, jelikož po DPH je v pořadí druhým největším daňovým příjmem. V následující tabulce č. 3.6 je uvedeno, kolik bylo odvedeno do státního rozpočtu z daně z příjmů fyzických osob v porovnání s celkovými daňovými příjmy v letech 2005-2010.

Tabulka č. 3.6 Příjmy státního rozpočtu z daně z příjmů fyzických osob v porovnání s celkovými daňovými příjmy v letech 2005-2010 v tis. zł.

	Daň z příjmů FO	Celkový příjem z daní	%
2005	42 185 643	179 919 612	23,45
2006	48 690 547	202 832 135	24,01
2007	60 959 164	241 358 690	25,26
2008	67 193 526	257 238 492	26,12
2009	62 740 785	250 101 110	25,09
2010	62 487 000	257 232 219	24,29

Zdroj: Vlastní zpracování dle Ministerstva financí Polska

Z tabulky je patrné, že od roku 2005 do roku 2008 daňové příjmy postupně stagnovaly. V roce 2008 zažila státní pokladna vůbec nejvyšší daňové příjmy za poslední léta. V roce 2009 nastal mírný útlum vlivem nejrůznějších vnějších či vnitřních vlivů. Daň z příjmů fyzických osob představuje v průměru 25 % všech daňových příjmů.

3.2.3 Stanovení daňové povinnosti v roce 2011

Systém stanovení daňové povinnosti v Polsku se dost podstatně liší od systému platného v České republice. Jak už bylo zmíněno, v Polsku převládá již od samotného začátku od zavedení daňového zákona progresivní daňová sazba. Ovšem ne všechny příjmy podléhají této sazbě. Způsob výpočtu daně z příjmů fyzických osob se odvíjí dle charakteru daných příjmů. V tabulce č. 3.7 jsou uvedeny daňové sazby platné pro rok 2011, podle kterých se zdaňuje většina příjmů fyzických osob.

Tabulka č. 3.7 Daňové sazby platné v roce 2011 v Polsku

Výše příjmů ve zlotých		Daň
nad	do	
	85 528 zł	18 % <i>minus částka snižující daň 556 zł 02 gr</i>
85 528 zł		14 839 zł 02 gr + 32 % z <i>částky přesahující 85 528 zł</i>

Zdroj: Vlastní zpracování dle daňového zákona Polska

Obecně platí, že příjmy z podnikání se sčítají s příjmy z jiných kategorií a podléhají klasickému zdanění. Ovšem fyzickým osobám, které mají příjmy z podnikání, se naskytá příležitost zdaňovat své příjmy paušální sazbou 19 %. Poplatník je povinen informovat příslušný úřad, jestliže chce přistoupit na tuto variantu zdanění. Příjmy se zdaňují samostatně, nesčítají se s příjmy z jiných zdrojů. Jestliže však poplatník přistoupí na tuto formu zdanění svých příjmů, přichází o nárok na jakékoliv osobní srážky, s výjimkou příspěvku na povinné zdravotní pojištění. Navíc přichází o možnost společného zdanění se svým partnerem (partnerkou). U některých kategorií příjmů z podnikání má poplatník možnost využít paušální výdaje ve výši 20 % z příjmů nebo použije skutečné výdaje. U ostatních kategorií příjmů z podnikání platí podobná pravidla jako u závislé činnosti. Jestliže poplatník vykazuje ztrátu z podnikání, může si o tuto ztrátu snížit základ daně po dobu 5 let do výše 50 % ztráty ročně.

Příjmy z kapitálového majetku podléhají sazbě 19 %, jako např. příjmy z prodeje cenných papírů. Příjmy z těchto zdrojů není možné kombinovat s příjmy z ostatních zdrojů (Boeijen-Ostaszewska, 2011).

Příjmy jednotlivců, podnikajících v malém rozsahu, mohou být předmětem paušálního zdanění místo obecného zdanění příjmů fyzických osob, pokud činnost byla zahájena jednotlivci samostatně nebo ve formě veřejné obchodní společnosti jednotlivců v příslušném daňovém roce. Další podmínkou je, že výše obrátu v roce předcházejícím příslušnému zdaňovacímu období, nesmí překročit 150 000 EUR za rok. Paušální sazby jsou ve výši 20 %, 17 %, 8,5 %, 5,5 %, 3 %, záleží na charakteru podnikání. Základem daně je příjem bez odečtení výdajů na jeho získání. Poplatníci využívající tuto formu zdanění jsou povinni vést záznamy o příjmech samostatně za každé zdaňovací období a soupis dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku.

Následující tabulka č. 3.8 zobrazuje, jak se obecně vypočítá daňová povinnost poplatníka v roce 2011 v Polsku.

Tabulka č. 3.8 Výpočet daňové povinnosti v roce 2011 v Polsku

Součet příjmů – součet výdajů = základ daně
- Odčitatelné položky
= Základ daně po odpočtech
a) x 0,18 – 556 zł 02 gr
b) 14 839 zł 02 gr + 0,32 x částka přesahující 85 528 zł
= Daň
- Poplatek na zdravotní pojištění (max. 7,75 % vyměřovacího základu)
- Slevy
= Daňová povinnost

Zdroj: Vlastní zpracování dle daňového zákona Polska

Položky odčitatelné od základu daně v roce 2011:

- příspěvky na důchodové, rentové a nemocenské pojištění u závislé činnosti, u podnikání je to obdobné, s tím rozdílem, že nemocenské pojištění je dobrovolné. Výši těchto příspěvků zobrazuje následující tabulka č. 3.9.

Tabulka č. 3.9 Příspěvky na pojištění

Druh pojištění	Zaměstnanec	Podnikatel
<i>Důchodové pojištění</i>	9,76 %	19,52 %
<i>Rentové pojištění</i>	1,5 %	6 %
<i>Nemocenské pojištění</i>	2,45 %	2,45 %
<i>Úrazové pojištění</i>	-	1,67 %

Zdroj: Vlastní zpracování

- u podnikání se základ daně snižuje o příspěvky do fondu práce ve výši 2,45 %,
- zaměstnanec si odečítá určitou částku od své hrubé mzdy, tyto částky a další specifikace s tím související jsou uvedeny v příloze č. 3,
- výdaje za léky schválené lékařem do částky 760 zł ročně na rehabilitaci osob nesvéprávných,
- částka max. 2 280 zł ročně u vybraných osob s invaliditou prvního a druhého stupně,
- částka max. 2 280 zł ročně za užívání automobilu osobou, která pečuje o osoby s invaliditou prvního a druhého stupně,
- dary, pokud splňují podmínky uvedené v zákoně, max. do výše 6 % základu daně, pokud se jedná o darování krve, odečítá se částka 130 zł za jeden litr krve,

- částka max. 760 zl za užívání internetu při splnění podmínek,
- výdaje na nové technologie u poplatníka, který podniká,
- výdaje na úroky z úvěru poskytované daňovým poplatníkům na uspokojování potřeb související s bydlením, ovšem úroky jsou uznatelné z části úvěru, která nepřesahuje částku 325 990 zl.

Slevy na dani

- Sleva na dítě ve výši 92,67 zl za měsíc, ve kterém poplatník vykonával činnost. Tuto slevu má možnost uplatnit pouze jeden z rodičů podobně jako v České republice.
- Systematické výdaje na bydlení ve výši 30 % výdajů, maximálně do 11 340 zl (roční limit). Tuto slevu mohou uplatnit poplatníci, kteří před dnem 1. ledna 2002 získali právo k odpočtu a systematicky si ukládají peníze na tom samém účtu v bance sloužícím výhradně pro bytové potřeby.
- Výdaje vynaložené na sociální pojištění z vlastních prostředků osobou, která provozuje domácí farmu na základě smlouvy (výše výdajů musí být podložena písemnými důkazy). Nevztahuje se na výdaje vzniklé v souvislosti s prodloužením smlouvy uzavřené po 31. prosinci 2006.
- Tzv. „sleva pro návrat“. Odečítá se částka, která je rovna rozdílu mezi vypočtenou daní při využití proporcionálního zdanění a vypočtenou daní z určitých druhů příjmů. Platí pro poplatníky s neomezenými daňovými závazky, kteří mají příjmy mimo území Polska.

4 Výpočet daně z příjmů u vybraných poplatníků

V této kapitole jsou ukázány jednotlivé příklady na výpočet daně z příjmů fyzických osob. Celkem jsou vybrány čtyři příklady pro každý stát, které jsou zadáním identické, ovšem způsob výpočtu daňové povinnosti a výsledná daňová povinnost se bude lišit. Při výběru byla snaha především poukázat na zásadní rozdíly mezi státy a následné srovnání. Pro výpočet daňové povinnosti fyzických osob byli vybráni následující poplatníci:

- **Rodina Sikorova:** Rodina Sikorova byla vybrána z důvodu, že oba manželé jsou zaměstnanci a jejich výše platu se ve velké míře liší. Zatímco manželka bude pobírat výši platu blízké průměrné měsíční mzdě, manžel bude mít plat velmi vysoký.
- **Rodina Mendrekova:** U rodiny Mendrekových má příjem pouze manžel, manželka je bez zaměstnání. Ovšem manžel má příjem vysoký. Tento příklad má poukázat na možnost využít slevu na manželku v České republice na jedné straně v porovnání s výhodným využitím možnosti společného zdanění manželů v Polsku na straně druhé.
- **Pan Buryan:** Pan Buryan podniká na základě živnostenského oprávnění. Jedná se o činnost řemeslnou. Tento příklad poukazuje na odlišnosti při stanovení daňového základu a možnosti uplatnění výhodných paušálních výdajů stanovených v zákoně, které se velkou měrou budou podílet na snížení výsledné daňové povinnosti.
- **Pan Stebel:** Tento příklad má znázornit výpočet daňové povinnosti, jakmile poplatník pan Stebel, má více příjmů z různých zdrojů.

4.1 Výpočet daně z příjmů fyzických osob v České republice

V této části jsou vypočteny jednotlivé příklady na daň z příjmů fyzických osob v České republice. Tyto příklady se vztahují na rok 2011. Veškeré výpočty jsou uváděny v českých korunách.

4.1.1 Rodina Sikorova

Pan Sikora pracuje jako daňový poradce v jedné nejmenované auditorské společnosti a jeho měsíční hrubá mzda činí 60 830 Kč. Podepsal prohlášení k dani, tím pádem uplatňuje slevu na poplatníka a dále ještě uplatňuje slevu na své tři vyživované děti, které žijí spolu s otcem i matkou ve společné domácnosti. Jeho manželka paní Sikorová pracuje jako účetní v podniku a její měsíční hrubá mzda je ve výši 23 300 Kč. Paní Sikorová uplatňuje pouze slevu na poplatníka. Na děti slevu uplatnit nemůže, jelikož slevu na dítě může uplatnit pouze jeden z manželů.

Výpočet daně pana Sikory

Nejprve se z měsíční hrubé mzdy ve výši 60 830 Kč vypočítá sociální a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem a určí se daňový základ. Sociální pojištění ve výši 25 % a zdravotní pojištění ve výši 9 %, tedy $15\,208 + 5\,475 = 20\,683$ Kč. Nyní se vypočte superhrubá mzda, která je rovna součtu hrubé mzdy a sociálního a zdravotního pojištění hrazené zaměstnavatelem, tj. $60\,830 + 20\,683 = 81\,513$ Kč. Superhrubá mzda se před zdaněním zaokrouhlí na stokoruny dolů tedy na 81 500 Kč. Z této částky se vypočte daň ve výši 15 % tj. $81\,500 \times 0,15 = 12\,225$ Kč. Tato daň se snižuje o slevy na dani, u pana Sikory je to sleva na poplatníka ve výši 1 970 Kč a sleva na jeho tři děti, která činí 967 Kč na jedno vyživované dítě. Tzn. $12\,225 - 1\,970 - (3 \times 967) = 7\,353$ Kč. Pan Sikora zaplatí v roce 2011 za jeden měsíc daň ve výši 7 353 Kč.

Výpočet daně paní Sikorové

Při výpočtu daně u paní Sikorové se postupuje stejným způsobem jako u jejího manžela. Tedy nejprve se určí superhrubá mzda, která je ve výši $23\,300 \times 1,34 = 31\,222$ Kč. Tuto částku je opět nutno zaokrouhlit na stokoruny dolů, tedy na 31 200 Kč. Z této sumy se vypočítá 15% daň, která je rovna 4 680 Kč. Po odečtení slevy na poplatníka ve výši 1 970 Kč se získá výsledná daňová povinnost paní Sikorové ve výši 2 710 Kč.

Sikorovi odvedou měsíčně na dani z příjmů fyzických osob v roce 2011 v součtu 122 249 Kč. Následující tabulka č. 4.1 znázorňuje stručný výpočet daně z příjmů fyzických osob obou manželů za rok 2011.

Tabulka č. 4.1 Výpočet daně z příjmů FO manželů Sikorových za rok 2011 (v Kč)

	Pan Sikora	Paní Sikorová
<i>Hrubá mzda</i>	$12 \times 60\,830 = 729\,960$	$12 \times 23\,300 = 279\,600$
<i>Odvod za zaměstnavatele</i>	$12 \times (60\,830 \times 0,34) = 248\,186$	$12 \times 7922 = 95\,064$
<i>Základ daně zaokrouhlený</i>	978 100	374 600
<i>Vypočtená daň</i>	$978\,100 \times 0,15 = 146\,715$	$374\,600 \times 0,15 = 56\,190$
<i>Sleva na poplatníka</i>	23 640	23 640
<i>Sleva na děti</i>	$11\,604 \times 3 = 34\,812$	
Daň	88 263	32 550

Zdroj: Vlastní zpracování

Pan Sikora za rok 2011 zaplatí na dani z příjmů FO celkem 88 263 Kč, jeho manželka paní Sikorová zaplatí 32 550 Kč. V součtu za rok 2011 Sikorovi zaplatí na dani částku 120 813 Kč.

4.1.2 Rodina Mendrekova

Pan Mendrek je zaměstnancem jedné firmy, kde pracuje jako ekonom. Jeho měsíční mzda je rovna 72 000 Kč. Pan Mendrek podepsal prohlášení k dani, tudíž uplatňuje slevu na poplatníka, dále ještě uplatňuje slevu na své vyživované dítě. Jeho manželka je momentálně na mateřské dovolené s jejím jednoletým synem a pobírá rodičovský příspěvek, což umožňuje panu Mendrekovi využít taky výhodnou slevu na manželku. V tabulce č. 4.2 je znázorněn výpočet daňové povinnosti pana Mendreka za rok 2011.

Tabulka č. 4.2 Výpočet daňové povinnosti pana Mendreka za rok 2011 (v Kč)

	Pan Mendrek
<i>Hrubá mzda</i>	12 x 72 000 = 864 000
<i>Odvod za zaměstnavatele</i>	12 x (72 000 x 0,34) = 293 760
<i>Základ daně zaokrouhlený</i>	1 157 760
<i>Vypočtená daň</i>	1 157 760 x 0,15 = 173 664
<i>Sleva na poplatníka</i>	23 640
<i>Sleva na děti</i>	11 604
<i>Sleva na manželku</i>	24 840
<i>Výsledná daň</i>	113 580

Zdroj: Vlastní zpracování

Daňová povinnost pana Mendreka činí v roce 2011 celkem 113 580 Kč.

4.1.3 Pan Buryan

Pan Buryan podniká na základě živnostenského oprávnění. Náplní jeho práce je revize tlakových nádob, tudíž se jedná o řemeslnou činnost. Jeho celkové příjmy za rok 2011 činily 540 000 Kč, skutečné výdaje na tuto činnost byly rovny 220 000 Kč. Pan Buryan je svobodný, bude uplatňovat pouze slevu na poplatníka a odečet od základu daně ve formě daru, který poskytl neziskové organizaci ve výši 10 000 Kč. Tabulka č. 4.3 znázorňuje výpočet daně z příjmů pana Buryana v roce 2011 při uplatnění skutečných výdajů.

Tabulka č. 4.3 Výpočet daně z příjmů pana Buryana v roce 2011 při uplatnění skutečných výdajů (v Kč)

	Pan Buryan
<i>Celkové příjmy</i>	540 000
<i>Skutečné výdaje</i>	220 000
<i>Základ daně</i>	$540\,000 - 220\,000 = 320\,000$
<i>Dary</i>	10 000
<i>Základ daně po odečtech</i>	310 000
<i>Vypočtená daň</i>	$310\,000 \times 0,15 = 46\,500$
<i>Sleva na poplatníka</i>	23 640
<i>Výsledná daň</i>	22 860

Zdroj: Vlastní zpracování

Pan Buryan při uplatnění skutečných výdajů zaplatí na dani z příjmů za rok 2011 celkem 22 860 Kč. Panu Buryanovi ovšem zákon naskýtá příležitost využít výdaje stanovené procentem z příjmů. V jeho případě je to velice příznivých 80 %, jelikož se jedná o činnost řemeslnou. Následující tabulka č 4.4 znázorňuje výpočet daně pana Buryana při uplatnění paušálních výdajů.

Tabulka č. 4.4 Výpočet daně pana Buryana v roce 2011 při uplatnění paušálních výdajů (v Kč)

	Pan Buryan
<i>Celkové příjmy</i>	540 000
<i>Paušální výdaje (80 % z příjmů)</i>	432 000
<i>Základ daně</i>	$540\,000 - 432\,000 = 108\,000$
<i>Dary</i>	10 000
<i>Základ daně po odečtech</i>	98 000
<i>Vypočtená daň</i>	$98\,000 \times 0,15 = 14\,700$
<i>Sleva na poplatníka</i>	23 640
<i>Výsledná daň</i>	0

Zdroj: Vlastní zpracování

Při uplatnění paušálních výdajů ve výši 80 % z příjmů pan Buryan za rok 2011 nebude platit žádnou daň. Díky paušálním výdajům ušetří na dani z příjmů celkem 22 860 Kč, v porovnání s uplatněním skutečných výdajů.

4.1.4 Pan Stebel

Pan Stebel je velice ekonomicky činným jedincem, který pobírá příjmy z více zdrojů. Pracuje jako správce sítě u jedné nejmenované firmy a jeho měsíční hrubá mzda činí 25 000 Kč. Jeho příjmy z podnikání v roce 2011 byly 600 000 Kč, výdaje spojené s touto činností činily celkem 750 000 Kč. Pan Stebel má také příjmy z pronájmu v celkové výši 400 000 Kč, výdaje činily 130 000 Kč. Jeho příjmy z kapitálového majetku byly rovný 200 000 Kč. Ostatní příjmy měl ve výši 100 000 Kč, výdaje vynaložené na tu tuto činnost byly ve výši 40 000 Kč. Pan Stebel je svobodný bude uplatňovat pouze slevu na poplatníka.

Nejprve je důležité stanovit dílčí základy daně podle jednotlivých druhů příjmů. Dílčí základ daně ze závislé činnosti a funkčních požitků podle § 6 ZDP je rovný superhrubé mzdě tedy $25\,000 \times 1,34 = 33\,500$ Kč. Za rok to bude $(25\,000 \times 12) \times 1,34 = 402\,000$ Kč. Ostatní dílčí základy daně jsou rovný rozdílu mezi příjmy a výdaji, kromě dílčího základu daně z kapitálového majetku, kde žádné výdaje nejsou. Dílčí základ daně podle § 6 se posuzuje zvlášť z důvodu, že celkový základ daně nesmí být nižší, než právě tento dílčí základ daně. Jestliže u některého z dílčích základů daně vznikne ztráta, lze tuto ztrátu kombinovat s ostatními dílčími základy daně, kromě dílčího základu ze závislé činnosti a funkčních požitků, ten musí zůstat nedotknutelný. Následující tabulka č 4.5 zobrazuje jednotlivý postup a výpočet daně z příjmů FO pana Stebla za rok 2011.

Tabulka č. 4.5 Výpočet daňové povinnosti pana Stebla v roce 2011 (v Kč)

Pan Stebel	
Dzd § 6	402 000
Dzd § 7	$600\,000 - 750\,000 = -150\,000$
Dzd § 8	200 000
Dzd § 9	$400\,000 - 250\,000 = 150\,000$
Dzd § 10	$100\,000 - 40\,000 = 60\,000$
Součet Dz d § 7 - § 10	260 000
Součet Dz d § 6 - § 10	662 000
Vypočtená daň	$662\,000 \times 0,15 = 99\,300$
Sleva na poplatníka	23 640
Výsledná daň	75 660

Zdroj: Vlastní zpracování

Pan Stebel zaplatí na dani z příjmů fyzických osob v roce 2011 částku 75 660 Kč.

4.2 Výpočet daně z příjmů fyzických osob v Polsku

V této kapitole jsou uvedeny jednotlivé příklady na výpočet daně z příjmů fyzických osob v Polsku. Aby bylo možné srovnávat dosažené výsledky s Českou republikou, jsou jednotlivé příjmy uváděné v českých korunách z předchozích příkladů, přepočteny na polskou měnu, podle průměrného kurzu České národní banky, jež byl za rok 2011 ve výši 1 zł = 5.979 Kč.

4.2.1 Rodina Sikorova

Pan Sikora pracuje jako auditor u jedné nejmenované společnosti a jeho měsíční hrubá mzda činí 10 174 zł (ročně 122 088 zł). Pan Sikora má spolu se svou manželkou 3 děti, na které bude uplatňovat slevy. Jeho manželka paní Sikorová pracuje jako lékařka a její měsíční hrubá mzda činí 3 897 zł (ročně 46 764 zł). Paní Sikorová nebude uplatňovat žádné slevy na dani. Maximální základ pro výpočet důchodového, rentového a nemocenského pojištění v roce 2011 činí 100 770 zł.

Výpočet daně pana Sikory

Ročně si pan Sikora vydělá celkem 122 088 zł. Tato částka se snižuje o 1 335 zł ($122\,088 - 1\,335 = 120\,753$ zł). Výsledná částka se snižuje o příspěvky na důchodové, rentové a nemocenské pojištění placené zaměstnancem, které celkem činí 13,71 %. O toto procento se sníží roční příjem. Ovšem pan Sikora překročil maximální základ pro výpočet těchto pojištění, tudíž pojištění se bude počítat z maximálního základu pro rok 2011, tzn. $120\,753 - (100\,770 \times 0,1371) = 106\,937$ zł. Tato částka přesahuje výši 85 528 zł, tudíž poplatník bude platit na dani částku 14 839 zł + 32 % z částky přesahující 85 528 zł. V případě pana Sikory se jedná o rozdíl ve výši $106\,937 - 85\,528 = 21\,409$ zł. Tento rozdíl se bude násobit 32%, tedy $21\,409 \times 0,32 = 6\,851$ zł. V součtu to činí $14\,839 + 6\,851 = 21\,690$ zł. Od této částky se odečte zdravotní pojištění placené panem Sikorou v roce 2011. Zdravotní pojištění se rovná 9 % z částky 106 937 zł, ovšem pan Sikora si může odečíst od daně pouze 7,75 %, tzn. $106\,937 \times 0,0775 = 8\,288$ zł. Od daně se ještě odečte sleva na děti ve výši 3 336 zł. Tedy v konečné podobě pan Sikora zaplatí na dani $21\,690 - 8\,288 - 3\,336 = 10\,066$ zł.

Výpočet daně paní Sikorové

Ročně paní Sikorová pobírá mzdu ve výši 46 764 zł. Tato částka se opět snižuje o 1 335 zł ($46\,764 - 1\,335 = 45\,429$). Následně se odečtou důchodové, rentové a nemocenské

příspěvky placené paní Sikorovou. Tedy $45\,429 - (45\,429 \times 0,1371) = 39\,201$ zł. Z této částky se vypočte 18% daň, která se sníží o 556 zł, tzn. $39\,201 \times 0,18 = 7\,056 - 556 = 6\,500$ zł. Vypočtená částka se sníží o zdravotní pojištění placené paní Sikorovu ve výši $39\,201 \times 0,0775 = 3\,038$ zł. Tedy výsledná daň bude ve výši $6\,500 - 3\,038 = 3\,462$ zł. V následující tabulce č. 4.6 je uveden stručný výpočet za rok 2011 obou manželů.

Tabulka 4.6 Výpočet daně manželů Sikorových za rok 2011 (v zł)

	Pan Sikora	Paní Sikorová
<i>Hrubá mzda</i>	$122\,088 - 1\,335 = 120\,753$	$46\,764 - 1\,335 = 45\,429$
<i>Příspěvky zaměstnance</i>	$100\,770 \times 0,1371 = 13\,816$	$45\,429 \times 0,1371 = 6\,228$
<i>Základ daně</i>	$120\,753 - 13\,816 = 106\,937$	$45\,429 - 6\,228 = 39\,201$
<i>Vypočtená daň</i>	$14\,839 + (0,32 \times 21\,409) = 21\,690$	$39\,201 \times 0,18 = 7\,056 - 556 = 6\,500$
<i>Zdravotní pojištění</i>	$106\,937 \times 0,0775 = 8\,288$	$39\,201 \times 0,0775 = 3\,038$
<i>Sleva na dítě</i>	$3 \times 1\,112 = 3\,336$	
<i>Výsledná daň</i>	10 066	3 462

Zdroj: Vlastní zpracování

Pan Sikora zaplatí na dani z příjmů fyzických osob v roce 2011 celkem 10 066 zł, jeho manželka 3 462 zł. V součtu manželé Sikorovi zaplatí 13 528 zł.

4.2.2 Rodina Mendrekova

Pan Mendrek pracuje jako architekt v jedné společnosti, jeho měsíční mzda činí 10 174 zł (ročně 122 088 zł). Pan Mendrek je ženatý a jeho manželka, paní Mendreková, nemá žádné příjmy. Společně vychovávají 6leté dítě, na které pan Mendrek bude uplatňovat slevu. Maximální základ pro výpočet důchodového, rentového a nemocenského pojištění v roce 2011 činí 100 770 zł. Tabulka č. 4.7 znázorňuje klasický výpočet daně pana Mendreka za rok 2011.

Tabulka č. 4.7 výpočet daně pana Mendreka v roce 2011 (v zl)

	Pan Mendrek
<i>Hrubá mzda</i>	$144\,504 - 1\,335 = 143\,169$
<i>Příspěvky zaměstnance</i>	$100\,770 \times 0,1371 = 13\,816$
<i>Základ daně</i>	$143\,169 - 13\,816 = 129\,353$
<i>Vypočtená daň</i>	$14\,839 + (0,32 \times 43\,825) = 28\,863$
<i>Zdravotní pojištění</i>	$129\,353 \times 0,0775 = 10\,025$
<i>Sleva na dítě</i>	1 112
<i>Výsledná daň</i>	17 726

Zdroj: Vlastní zpracování

Při klasickém výpočtu zaplatí pan Mendrek na dani za rok 2011 částku 17 726 zl. Pan Mendrek má ovšem možnost využít společného zdanění manželů, kde část svých příjmů přenesse na svou manželku a nebude muset platit daň z vyššího daňového pásma. V tabulce č. 4.8 je znázorněno společné zdanění manželů, kde pan Mendrek přenesl polovinu svých příjmů na svou manželku.

Tabulka č 4.8 Společné zdanění manželů Mendrekových (v zl)

	Pan Mendrek	Paní Mendreková
<i>Hrubá mzda</i>	$61\,044 - 1\,335 = 59\,706$	61 044
<i>Příspěvky zaměstnance</i>	$59\,706 \times 0,1371 = 8\,186$	-
<i>Základ daně</i>	$59\,706 - 8\,186 = 51\,520$	61 044
<i>Vypočtená daň</i>	$51\,520 \times 0,18 = 9\,273 - 556 = 8\,717$	$61\,044 \times 0,18 = 10\,988 - 556 = 10\,431$
<i>Zdravotní pojištění</i>	$51\,520 \times 0,0775 = 3\,993$	$61\,044 \times 0,0775 = 4\,731$
<i>Sleva na dítě</i>	1 112	
<i>Výsledná daň</i>	3 612	5 700

Zdroj: Vlastní zpracování

Při uplatnění společného zdanění manželů pan Mendrek zaplatí na dani 3 612 zl, jeho manželka zaplatí 5 700 zl. V porovnání s klasickým výpočtem podle daňových pásem, ušetří Pan Mendrek na dani celkem částku $17\,726 - 9\,312 = 8\,414$ zl.

4.2.3 Pan Buryan

Pan Buryan podniká na základě živnostenského oprávnění. Náplň jeho práce spočívá v revizi tlakových nádob. Jeho celkové příjmy za rok 2011 činily 90 316 zl, výdaje spojené s touto činností byly rovny 36 796 zl. Pan Buryan poskytl v roce 2011 dar neziskové

organizaci ve výši 1 673 zł. Dále si bude platit dobrovolně nemocenské pojištění. Základ pro výpočet důchodového, rentového a nemocenského pojištění činí 60 % průměrného ročního příjmu ve výši 24 185 zł. Základ pro výpočet zdravotního pojištění je v roce 2011 roven částce 32 448 zł. V tabulce č. 4.9 je znázorněn výpočet daňové povinnosti pana Buryana za rok 2011.

Tabulka č 4.9 Výpočet daňové povinnosti pana Buryana v roce 2011 (v zł)

	Pan Buryan
<i>Celkové příjmy</i>	90 316
<i>Celkové výdaje</i>	36 796
<i>Základ daně</i>	53 520
<i>Příspěvky na pojištění</i>	$24\,185 \times (0,1952 + 0,06 + 0,0245 + 0,0167 + 0,0245) = 7\,760$
<i>Dary</i>	1 673
<i>Základ daně po odečtech</i>	$53\,520 - 7\,760 - 1\,673 = 44\,087$
<i>Vypočtená daň</i>	$44\,087 \times 0,18 = 7\,936 - 556 = 7\,380$
<i>Zdravotní pojištění</i>	$32\,448 \times 0,0775 = 2\,514$
<i>Výsledná daň</i>	4 866

Zdroj: Vlastní zpracování

Pan Buryan zaplatí na dani v roce 2011 částku 4 866 zł.

4.2.4 Pan Stebel

Pan Stebel pobírá příjmy z více zdrojů. Kromě toho, že má příjmy ze závislé činnosti, má také příjmy z podnikání, z pronájmu, z kapitálového majetku a další ostatní příjmy. Jeho hrubá mzda za rok 2011 činila 4 181 zł. Příjmy z podnikání byly ve výši 100 351 zł, výdaje z podnikání 125 438 zł. Příjmy z pronájmu činily 66 901 zł (privátní pronájem), výdaje spojené s touto činností byly 41 813 zł. Z kapitálového majetku si pan Stebel vydělal celkem 33 450 zł. Ostatní příjmy činily celkem 16 725 zł, na tuto činnost vynaložil výdaje ve výši 6 690 zł. Pan Stebel je svobodný, nebude uplatňovat žádné slevy.

Výpočet daně závislé činnosti

Daň ze závislé činnosti se bude počítat klasicky nezávisle na jiných příjmech. Roční příjem bude $4\,181 \times 12 = 50\,208 - 1\,335 = 48\,873$ zł, vypočtená částka se sníží o povinné pojištění, tedy $48\,873 - (48\,873 \times 0,1371) = 42\,172$ zł. Dále se tato částka vynásobí daňovou sazbou ve výši 18 % a sníží o 556 zł, tedy $42\,172 \times 0,18 = 7\,591 - 556 = 7\,035$ zł. Z takto

vypočtené částky se odečte zdravotní pojištění ve výši $42\,172 \times 0,0775 = 3\,268$ zł. Výsledná daňová povinnost ze závislé činnosti za rok 2011 bude $7\,035 - 3\,268 = 3\,767$ zł.

Výpočet daně z kapitálového majetku

Příjmy z kapitálového majetku se zdaňují sazbou 19 %. Výsledná daňová povinnost pana Stebla z kapitálového majetku bude $33\,450 \times 0,19 = 6\,356$ zł.

Výpočet daně z pronájmu

Příjem z pronájmu v roce 2011 činil 66 901 zł, výdaje byly ve výši 21 742 zł. Pan Stebel má dvě možnosti. Buď bude zdaňovat klasicky podle daňových pásem nebo bude zdaňovat příjmy paušální sazbou 8,5 %, jelikož se jedná o privátní pronájem. V tomto případě bude výhodnější zdaňovat příjmy z pronájmu pana Stebla paušální sazbou ve výši 8,5 %. Výsledná daňová povinnost bude $66\,901 \times 0,085 = 5\,687$ zł.

Výpočet daně z podnikání a z ostatních příjmů

Příjmy z podnikání pana Stebla se vyšplhaly do výše 100 351 zł, výdaje byly 125 438 zł. Daňový základ je roven $100\,351 - 125\,438 = -25\,087$ zł. Tento záporný základ lze kombinovat s příjmy z jiných zdrojů, v tomto případě s ostatními příjmy. Daňový základ z ostatních příjmů je roven $16\,725 - 6\,690 = 10\,035$ zł. Tento daňový základ se sečte s daňovým základem z podnikání, tedy $10\,035 + (-25\,087) = -15\,052$ zł. Vznikne daňová ztráta, o kterou si může pan Stebel snížit základ daně v příštích obdobích.

Pan Stebel za rok 2011 zaplatí celkem na dani $3\,767 + 6\,356 + 5\,678 = 15\,801$ zł.

4.3 Komparace daně z příjmů fyzických osob v jednotlivých státech

V této kapitole je porovnána daň z příjmů fyzických osob v roce 2011 v České republice a v Polsku. Nejprve jsou analyzovány rozdíly v tvorbě základu daně a následně na základě předcházejících vypočtených příkladů je porovnána samotná daň. K tomu jsou využity poznatky uvedené ve 2. kapitole.

4.3.1 Konstrukce daňového základu

V této části je porovnána konstrukce daňového základu a samotný výpočet daně v obou státech.

Česká republika

V České republice je základem daně ze závislé činnosti hrubá mzda navýšená o sociální a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem za své zaměstnance. Tento dílčí základ daně je nazýván superhrubou mzdou. Od základu daně se odečítají odpočitatelné položky a následně se základ daně zdaní sazbou 15 %. Výsledná daň se dále sníží o slevy na dani a vznikne konečná daň. U příjmů z podnikání, ostatních příjmů a příjmů z pronájmu se dílčí základy daně stanoví jednoduše jako rozdíl mezi příjmy a výdaji. U některých je možné využít paušální výdaje. U kapitálového majetku jsou dílčím základem daně pouze příjmy z této činnosti. Následná daň se bude počítat obdobným způsobem jako u závislé činnosti.

Polsko

V Polsku je základem ze závislé činnosti hrubá mzda snižená o povinné příspěvky na důchodové, rentové a nemocenské pojištění. Od základu daně se odečítají odčitatelné položky a následně se základ daně zdaní sazbou 18 %, pokud roční příjem nepřesáhl částku 85 528 zł a odečte se částka 556 zł. Jestliže tento roční příjem přesáhne výše uvedenou částku, potom poplatník platí daň ve výši 14 839 zł + 32 % z částky přesahující 85 528 zł sniženou o povinné příspěvky. Vypočtená daň se dále snižuje o povinné zdravotní pojištění placené zaměstnancem do výše 7,75 % z hrubé mzdy sniženou o povinné příspěvky na pojištění a následně se snižuje o slevy na dani. U podnikání je základem rozdíl mezi příjmy a výdaji a následně sniženy o povinné pojištění. Rozdíl oproti závislé činnosti je ve stanovení základu pro výpočet povinných pojištění, který je roven určitému procentu z průměrného příjmu v Polsku. U ostatních příjmů dosažených z jiných zdrojů se postupuje podobně. Je možné využít u některých druhů příjmů také paušální výdaje. Příjmy z kapitálového majetku se zdaňují sazbou 19 %.

Komparace obou zemí

Za jeden z hlavních rozdílů patří struktura základu daně. Zatímco v České republice se základ daně zvyšuje o pojištění hrazené zaměstnavatelem, v Polsku se naopak základ daně snižuje o pojištění hrazené zaměstnancem. V Polsku to platí i u podnikání zatímco v ČR je základem pouze rozdíl mezi příjmy a výdaji. Dalším velkým rozdílem je zdanění příjmů. V ČR pro fyzické osoby platí jednotná sazba ve výši 15 %, ačkoliv výpočet přes superhrubou mzdu způsobuje deformaci skutečného zdanění 15 %. V Polsku převládá progresivní sazba daně, ačkoliv počet obyvatel, který přesáhne požadovanou hranici ke zdanění vyšší sazbou daně 32 %, je minimum. Dalším velkým rozdílem je zdravotní pojištění, které se v Polsku odečítá ve výši 7,75 % od vypočtené daně. Odpočitatelné položky a slevy na dani mají

podobné funkce v obou státech. Příjmy z kapitálového majetku se nezdaňují v Polsku podle daňových pásem, ale sazbou 19 %, zatímco v ČR, se všechny příjmy zdaňují jednotnou sazbou 15 %.

4.3.2 Porovnání daně z příjmů fyzických osob na základě příkladů

V této kapitole jsou porovnávány jednotlivé výsledky dosaženy z předchozích příkladů.

4.3.2.1 Rodina Sikorova

Rodina Sikorova CZ

Roční příjem pana Sikory byl ve výši 729 960 Kč. Výsledná daňová povinnost z tohoto příjmu byla 88 263 Kč. Roční příjem jeho manželky, paní Sikorové činil 279 600 Kč, z toho zaplatila na dani celkem 32 550 Kč.

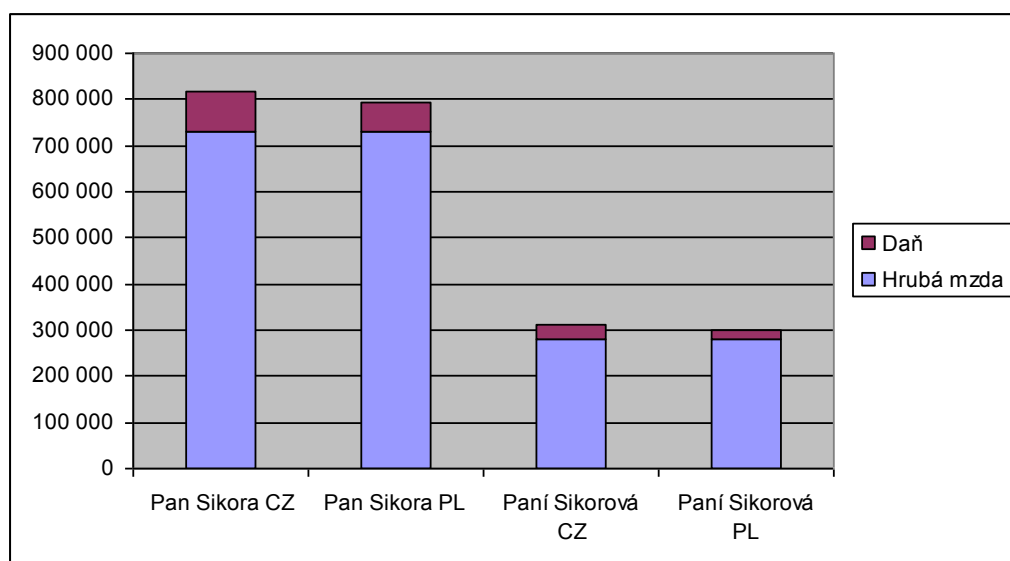
Rodina Sikorova PL

U rodiny Sikorové v Polsku byly příjmy manželů identické jako u Sikorových v ČR. U pana Sikory byla roční mzda ve výši 122 088 zł, z toho zaplatil celkem na dani 10 066 zł. Příjem paní Sikorové byl ve výši 46 764 zł, z této částky zaplatila celkem na dani 3 462 zł.

Aby bylo možné porovnat výsledky obou států, je třeba přepočítat výslednou daň na jednotnou měnu, v tomto případě na české koruny. Výsledky jsou přepočítány podle průměrného kurzu České národní banky v roce 2011, který činil 1 zł = 5,979 Kč.

Výsledná daň pana Sikory v Polsku v přepočtu na české koruny bude rovna $10\,066 \times 5,979 = 60\,185$ Kč. Daň paní Sikorové v Polsku v přepočtu na české koruny bude $3\,462 \times 5,979 = 20\,699$ Kč. Následující graf č. 4.10 zobrazuje daňové zatížení všech poplatníků.

Graf č. 4.10 Poměr daně k hrubé mzdě u rodin Sikorových

Zdroj: Vlastní zpracování

Paní Sikorová CZ, která má příjem blízký průměrné měsíční mzdě, zaplatí více na dani než paní Sikorová PL. Pan Sikora CZ taky zaplatí více než jeho polský kolega, ovšem růst rozdílů se začíná zmenšovat, jelikož pan Sikora kvůli překročení příjmové hranice je povinen platit z části svých příjmů 32% daň.

4.3.2.2 Rodina Mendrekova

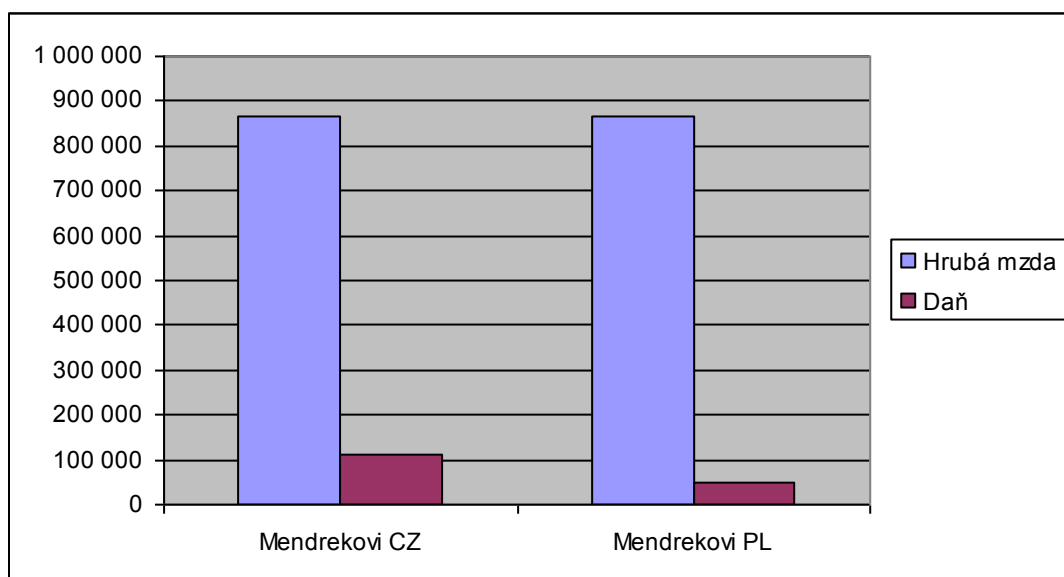
Rodina Mendrekova CZ

Roční hrubá mzda pana Mendreka činila 864 000 Kč, z toho zaplatil na dani celkem částku 113 580 Kč. Jeho manželka je na mateřské dovolené, tudíž pan Mendrek využil slevu na manželku.

Rodina Mendrekova PL

Roční hrubá mzda pana Mendreka PL činila 144 504 zł. Jeho manželka neměla žádné příjmy, tudíž se pan Mendrek rozhodl využít společného zdanění manželů. Rozdělil část svých příjmů mezi manželku a tím pádem nepřekročil příjmovou hranici, kterou je nutno zdaňovat 32 %. V součtu zaplatili manželé Mendrekovi na dani 9 312 zł. V přepočtu na české koruny to činí $9\,312 \times 5,979 = 55\,676$ Kč.

Graf č. 4.11 Poměr daně k hrubé mzdě u rodin Mendrekových

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu je možno vidět, že Mendrekovi CZ zaplatí značně více v porovnání se svými severními sousedy.

4.3.2.3 Pan Buryan

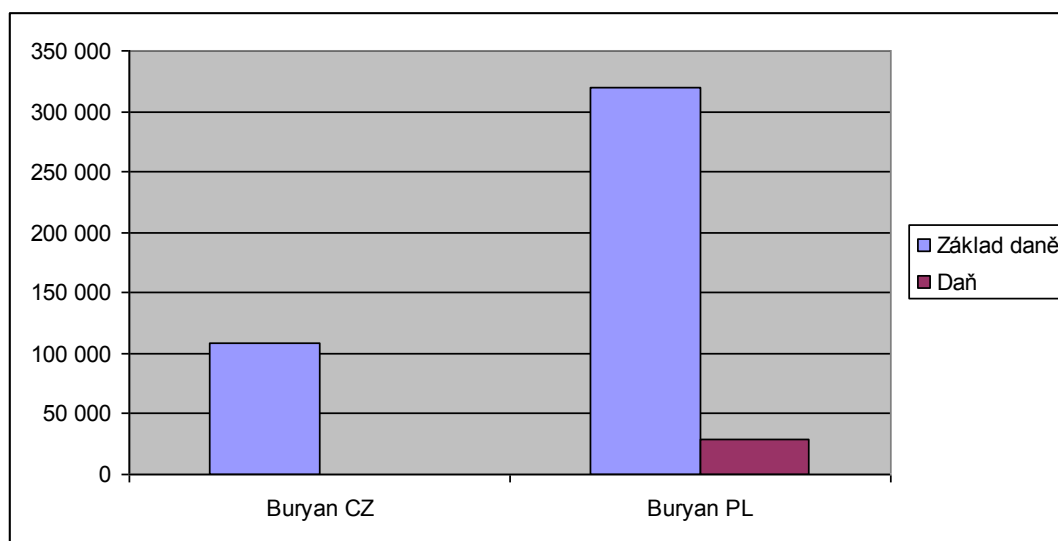
Pan Buryan CZ

Pan Buryan CZ, který podniká na základě živnostenského oprávnění, měl příjmy v roce 2011 celkem 540 000 Kč, skutečné výdaje byly ve výši 220 000 Kč. Pan Buryan ovšem uplatnil výhodné paušální výdaje ve výši 80 % z příjmů, což činí 432 000 Kč. Pan Buryan po uplatnění těchto výhodných paušálních výdajů a slevy na poplatníka měl v roce 2011 nulovou daňovou povinnost. Při uplatnění skutečných výdajů by jeho daňová povinnost činila celkem 22 860 Kč.

Pan Buryan PL

Pan Buryan PL měl příjmy z podnikání ve výši 90 316 zł, výdaje na tuto činnost činily 36 796 zł. Výsledná daňová povinnost v roce 2011 činila celkem 4 866 zł. V přepočtu na české koruny to činí celkem $4\,866 \times 5,979 = 29\,094$ Kč.

Graf č 4.12 Poměr daně k základu daně

Zdroj: Vlastní zpracování

Ačkoliv oba panové měli příjmy a skutečné výdaje identické, konečná daňová povinnost se značně liší. Pan Buryan CZ díky využití velice přínosných paušálních výdajů, které mu umožňuje zákon, nebude platit žádnou daň. Zatímco jeho jmenovec z Polska bude platit na dani celkem 29 094 Kč.

4.3.2.4 Pan Stebel

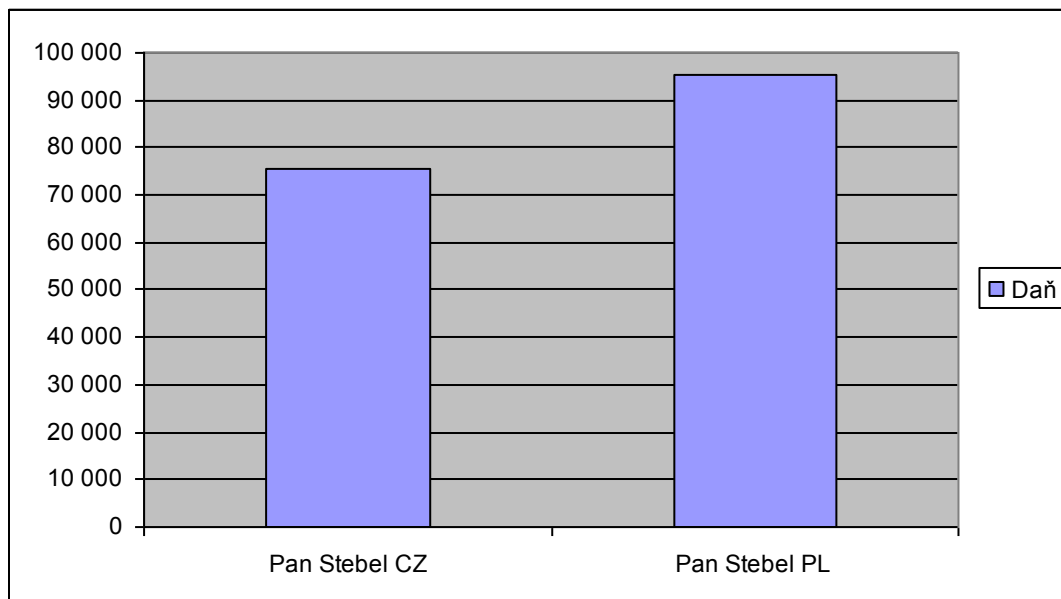
Pan Stebel CZ

Pan Stebel CZ měl příjmy z více zdrojů. Součet jeho jednotlivých dílčích základů daně činil celkem 662 000 Kč. Jeho výsledná daňová povinnost byla ve výši 75 660 Kč.

Pan Stebel PL

Pan Stebel PL měl stejné příjmy jako jeho český kolega a po uplatnění všech zvýhodněných možností, které mu dovoluje zákon, jeho daňová povinnost činila celkem 15 919 zł. V přepočtu na české koruny to činí částku $15\,801 \times 5,979 = 94\,474$ Kč.

Graf č. 4.13 Daňové zatížení

Zdroj: Vlastní zpracování

Pan Stebel PL zaplatí více na dani než jeho kolega. Tento rozdíl zapříčinil především systém výpočtu v jednotlivých státech. Pan Stebel CZ si o ztrátu z podnikání snížil celkový daňový základ, čímž ušetřil velkou částku na dani. Pan Stebel PL si o tuto ztrátu může snížit základ daně v následujících letech. Další velký rozdíl je v sazbě u kapitálového majetku, která se liší celkem o 4 %.

5 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo poukázat na zásadní rozdíly v oblasti zdanění příjmů fyzických osob v České republice a Polsku v roce 2011. V jednotlivých kapitolách byl teoreticky i prakticky analyzován postup při výpočtu daně z příjmů FO u obou vybraných států. Nutno podotknout, že difference mezi způsobem výpočtu byla velice značná a vedla k významným rozdílům ve skutečné výši daně a dopadu na daňové subjekty.

Druhá kapitola byla zaměřena na obecnou charakteristiku daní. Byly vysvětleny základní daňové pojmy, třídění daní, jaké má daň funkce a další základní informace. Závěr této kapitoly byl věnován osobní důchodové dani.

Třetí kapitola blíže charakterizovala daň z příjmů fyzických osob obou států. Důraz byl kladen především na systém výpočtu této daně a na její postupný vývoj. Dále byly vymezeny příjmy, které jsou předmětem daně a další informace z oblasti osobní důchodové daně. Na základě poznatků z této kapitoly byly vyzdviženy zásadní rozdíly. Významný rozdíl mezi státy je v konstrukci daňového základu. V České republice se u závislé činnosti hrubá mzda navyšuje o příspěvky na povinné pojištění, zatímco v Polsku je tomu přesně naopak. Ačkoliv se zdá, že české příjmy jsou podrobeny nižšímu zdanění vzhledem k porovnání sazeb daně, ve skutečnosti tomu tak není. Mezi další zásadní rozdíl patří zdravotní pojištění, které se v Polsku odečítá v určité výši od vypočtené daně. U podnikání se základ daně určuje obdobně, a to jako rozdíl mezi příjmy a výdaji. Ovšem v Polsku se opět odečítají příspěvky na povinné pojištění. V České republice se v podstatě všechny příjmy fyzických osob zdaňují stejnou sazbou. V Polsku pro určité příjmy fyzických osob platí samostatná sazba daně.

Na základě vypočtených příkladů ve čtvrté kapitole bakalářské práce bylo dosaženo zajímavých poznatků. U závislé činnosti poplatník s příjmem blízkým průměrné měsíční mzdě zaplatí v České republice mnohem více na dani než poplatník se stejným příjmem v Polsku. Po překročení příjmové hranice, kdy je poplatník v Polsku povinen platit daň podle vyššího daňového pásma, se růst rozdílů mezi odvedenou daní mezi státy začal zmenšovat. Tuto situaci znázornil příklad rodiny Sikorových. Ovšem nutno podotknout, že poplatníků povinných platit daň podle vyššího daňového pásma je naprosté minimum, kolem 1.5 %. Jedním z důvodů proč tomu tak je, je společné zdanění manželů, které u poplatníků dosahujících velmi vysokých příjmů může být výhodné. Poplatník část svých příjmů rozdělí

na svou manželku (manžela), tím pádem nebude muset platit daň podle vyššího daňového pásma, pokud nepřekročí limitovanou částku. Díky společnému zdanění manželů poplatník ušetří nemalou částku na dani, jak znázornil příklad rodiny Mendrekových.

U podnikání fyzických osob byla situace značně odlišná v porovnání s výsledky dosažené u zaměstnanců, jak bylo znázorněno na příkladu pana Buryana. Při uplatnění skutečných výdajů na dosažení a zajištění příjmů u podnikatelské činnosti poplatník v České republice zaplatí méně na dani než v Polsku. Jedním z hlavních faktorů, který zapříčinil tuto situaci, je využití velice výhodné slevy na poplatníka v ČR. Při uplatnění výhodných paušálních výdajů u řemeslné činnosti v České republice se rozdíl mezi odvedenou daní u jednotlivých zemí ještě více prohloubil. V Polsku paušální výdaje existují rovněž, ovšem ne v takto příznivých podmínkách jako v ČR.

Použitá literatura

Knihy

- [1] BOEIJEN-OSTASZEWSKA, Ola, ed. *European Tax Handbook 2011*. Amsterdam: IBFD, 2011. 930 s. ISBN 978-90-8722-093-8.
- [2] FANTINI, Marco, ed. *Taxation Trends in the European Union. 2011 Edition*. Luxembourg: European Communities, 2011. 428 s. ISBN 978-90-79-19644-7.
- [3] HOLMAN, Robert. *Základy ekonomie*. 2.vyd. Praha: C. H. Beck 2008. 400 s. ISBN 978-80-7179-890-3.
- [4] KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.
- [5] ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie s praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.
- [6] VANČUROVÁ Alena.; LÁCHOVÁ Lenka. *Daňový systém ČR 2010*. 10. vyd. Praha: 1. VOX a.s., 2010. 355 s. ISBN 978-80-86324-86-9.

Elektronické zdroje

- [7] FINANCE. *Daně z příjmů fyzických osob* [online]. Finance, 2012 [10.4.2012]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-z-prijmu/dan-z-prijmu-fo/>
- [8] ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. *Výše a platba pojistného* [online]. Česká správa sociálního zabezpečení, 2012 [10.4.2012]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/pojistne-na-socialni-zabezpeceni/vyse-a-platba-pojistneho/>
- [9] MINISTERSWO FINANSÓW PL. *Statystyka* [online]. Ministerstwo finansów PL, 2012 [24.4.2012]. Dostupné z: <http://www.mf.gov.pl/index.php?const=3&dzial=149&wysw=14>

[10] MINISTERSTWO FINANSÓW PL. System podatkowy [online]. Ministerstwo finansów PL, 2012 [20.4.2012]. Dostępne z: <http://www.mf.gov.pl/index.php?const=3&dzial=155&wysw=2&sub=sub1>

[11] MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Daňová statistika* [online]. Ministerstvo financí ČR, 2012, [24.4.2012]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/dane_dan_statistika.html

[12] ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH. *Wysokości składek* [online]. Zakład ubezpieczeń społecznych, 2012 [18.4. 2012]. Dostępne z: <http://www.zus.pl/default.asp?p=1&id=35>

Seznam zkratek

FO	Fyzická osoba
DPH	Daň z přidané hodnoty
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
ČR	Česká republika
PL	Polsko
USA	Spojené státy americké
EU	Evropská unie
ZDP	Zákon o dani z příjmů
Sb.	Sbírky
Dzd	Dílčí základ daně
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
Kč	Česká koruna
zł	Polský zloty
ZTP	Zdravotní tělesné postižení
PIT	Daňové přiznání v Polsku
gr	Polské grosze
EUR	Euro
ZD	Základ daně
VZ	Vyměřovací základ

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 25.4.2012

.....
Michal Mrózek

Seznam příloh

Příloha č. 1	Klasifikace daní podle OECD
Příloha č. 2	Nejvyšší daňové sazby osobní důchodové daně v zemích EU v roce 2011
Příloha č. 3	Částky odčítající se od mzdy zaměstnance v Polsku v roce 2011

